

Amsterdam University of Applied Sciences

Netwerkonderzoek taalaanbieders Amsterdam Nieuw-West

Achbab, Samir; Faddegón, Krispijn

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Achbab, S., & Faddegón, K. (2016). *Netwerkonderzoek taalaanbieders Amsterdam Nieuw-West*. Hogeschool van Amsterdam, Lectoraat Management van Cultuurverandering.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please contact the library: <http://www.hva.nl/bibliotheek/contact/contactformulier/contact.html>, or send a letter to: University Library (Library of the University of Amsterdam and Amsterdam University of Applied Sciences), Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

LECTORAAT MANAGEMENT VAN CULTUURVERANDERING

NETWERKONDERZOEK TAALAANBIEDERS AMSTERDAM NIEUW-WEST

September 2016

CREATING TOMORROW

Samir Achbab MSc
Dr. Krispijn Faddegon

COLOFON

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van Educatie & Inburgering van de gemeente Amsterdam, Stichting Lezen & Schrijven en Stadsdeel Amsterdam Nieuw-West.

Het lectoraat Management van Cultuurverandering ondersteunt organisaties door onderzoek en advies over de ontwikkeling van organisatie- en gemeenschapsculturen, zodat hun maatschappelijke opdracht beter kan worden gerealiseerd. Het lectoraat maakt deel uit van het HvA speerpunt Urban Management dat zich ten doel stelt de uitvoeringskracht van professionals en organisaties in de metropool Amsterdam te versterken.

Auteurs

Samir Achbab, MSc
Dr. Krispijn Faddegón

© Hogeschool van Amsterdam
September 2016

Overname van informatie uit deze publicatie is toegestaan onder voorwaarde van een volledige bronvermelding.

Amsterdams Kenniscentrum voor Maatschappelijke Innovatie

Wibautstraat 3B (WBH)
Postbus 1025
1000 BA Amsterdam
www.hva.nl/akmi

SAMENVATTING

Sinds de afgelopen jaren is een beweging gaande waarbij de overheid zich steeds meer terugtrekt. Nu de overheid een minder sturende rol heeft bij de aanpak van laaggeletterdheid, is het de bedoeling dat het netwerk van taalaanbieders deze rol van de gemeente overneemt. Dit netwerk draagt dan zorg voor afstemming tussen taalaanbieders over het taalaanbod zodat zoveel mogelijk doelgroepen een zo goed mogelijk taalaanbod krijgen. Nog beter zou het zijn als binnen dit netwerk een aantal taalaanbieders ook ketens vormt die gemeenschappelijk de noden van taalbehoefthigen aanpakken en volgordeijk ervoor zorgen dat de taalbehoefthigen naar het juiste taalaanbod worden doorverwezen zodra zij een bepaald traject hebben afgerond en verder willen leren. In het huidige onderzoek is daarom onderzocht in hoeverre sprake is van een netwerk van taalaanbieders en of hierbinnen ook ketens aanwezig zijn.

Het lectoraat Management van Cultuurverandering onderzocht deze onderzoeksvragen bij 30 deelnemers, verdeeld over vijf formele en twaalf non-formele taalaanbieders. De deelnemers aan het onderzoek werden geïnterviewd aan de hand van een gestandaardiseerde vragenlijst waarmee het mogelijk was de onderzoeksvragen te beantwoorden.

Uit de resultaten blijkt dat in stadsdeel Nieuw-West kleine stukjes netwerk van taalaanbieders bestaan, die met elkaar samenwerken en op regelmatige basis cursisten naar elkaar doorverwijzen. Er is een voorbeeld van een nauwe samenwerking tussen drie non-formele aanbieders onderling (horizontale samenwerking) en een van een formele taalaanbieder die samenwerkt met een non-formele taalaanbieder (verticale samenwerking). Deze samenwerkingsverbanden laten onverlet dat er nog veel te winnen valt om de samenwerking tussen taalaanbieders te verbeteren. Van een hecht netwerk tussen de taalaanbieders is nog geen sprake. Laat staan dat de taalaanbieders als keten functioneren. Het is daarom belangrijk om het netwerk sterker te maken en wenselijk dat taalaanbieders binnen het netwerk ketensamenwerkingen aangaan.

De oorzaken van de relatief geringe samenwerking zijn divers. Vooral non-formele taalaanbieders ontstaan vaak vanuit een maatschappelijke wens om mensen te helpen zelfredzamer en gelukkiger te worden en de medewerkers (meestal taalvrijwilligers) worden minder gedreven door organisatiewaarden en meer door maatschappelijke waarden. Naast het gegeven dat er veelal wordt gewerkt met beperkte middelen en vrijwilligers (zonder vergoeding) betekent dit dat ze vaak niet de organisatiegraad en professionaliteit hebben van formele organisaties.

Daarnaast ontstaan voortdurend nieuwe initiatieven. Het is heel moeilijk om het overzicht te houden van de verschillende taalaanbieders die in een gebied actief zijn en om te weten wat ze doen. Veel respondenten wezen op deze veranderlijkheid en grilligheid van het veld. Digitale overzichten van het taalaanbod die hierin de helpende hand moeten bieden, worden onvoldoende gekend en zijn door de vele nieuwe initiatieven al snel gedateerd.

Bij formele taalaanbieders spelen ook concurrentieoverwegingen mee. Deze hebben betrekking op andere formele aanbieders maar ook op non-formele aanbieders die ook mensen opleiden voor het inburgeringsexamen. De bestaande samenwerkingsverbanden (tussen ABC, De Hippe Heks, Vrouw en Vaart, en tussen Toptaal en STOC zijn in convenanten en contracten vastgelegd. Deze samenwerkingen geven het belang aan van het formeel vastleggen van samenwerkingsverbanden.

Een ander punt is dat vele taalaanbieders afhankelijk zijn van aanbestedingen (formeel aanbod) of van subsidies (non-formeel aanbod). Dit zorgt ervoor dat ze weinig financiële zekerheid hebben voor de toekomst en dit bemoeilijkt samenwerkingsverbanden met andere taalaanbieders aangezien de organisatie hierdoor intern georiënteerd kan raken.

Tot slot ontbreekt op dit moment een centrale regie van het netwerk van taalaanbieders, nu de stadsdelen dit niet meer doen. Dit, in combinatie met weinig geformaliseerde bijeenkomsten tussen taalaanbieders, bemoeilijkt ook de samenwerking en het vormen van een hechte keten tussen taalaanbieders. Uit de literatuur (Bekkers, 2012) blijkt dat het voor de coördinatie binnen het netwerk belangrijk is om een ketenregisseur te hebben. In het meest ideale geval is dit een onafhankelijke partij die geen eigen belangen in het netwerk heeft.

Uit de resultaten blijkt ook dat nog niet de volledige verscheidenheid aan taalbehoefthgen evenredig bediend wordt. Het (non-formele) aanbod richt zich vooral op anderstalige vrouwen en op anderstaligen met een laag niveau NT2 (van A0 tot A2). Mannen, autochtonen en cursisten die zich willen bekwaren in de hogere taalniveaus worden vanuit het non-formele aanbod minder goed bediend.

Een andere manier om meer taalbehoefthgen te bedienen is gelegen in betere signalering en werving van cursisten. Het blijkt dat de meeste taalaanbieders er een weinig actief wervingsbeleid op na houden. Veel taalaanbieders zetten vooral 'traditionele' wervingsmethoden in zoals het uitdelen van folders of het bijwerken van de website. Tegelijk doen weinig taalaanbieders actief hun best om het aantal vindplaatsen van laaggeletterden te vergroten, terwijl dit juist het meest kansrijk lijkt om een grotere groep laaggeletterden te werven. Hier valt, naast de versterking van het netwerk, dus ook nog veel te winnen om meer taalbehoefthgen op een hoger taalniveau te brengen.

Op basis van deze bevingen doet het lectoraat Management van Cultuur verandering aanbevelingen aan zowel de gemeente Amsterdam als aan de taalaanbieders zelf (zie Aanbevelingen in Hoofdstuk 3).

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING.....	3
HOOFDSTUK 1: INLEIDING	6
INLEIDING	6
DOELSTELLING	6
ONDERZOEKSVRAGEN.....	6
METHODE	6
SELECTIE ORGANISATIES	7
LITERATUUR NETWERKEN EN KETENS.....	7
HOOFDSTUK 2: RESULTATEN	10
HOOFDSTUK 3: CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	24
CONCLUSIES.....	24
AANBEVELINGEN.....	25
APPENDIX A: FACTSHEETS PER TAALAAANBIEDER.....	27
FACTSHEETS NON-FORMEEL AANBOD	27
FACTSHEETS FORMEEL AANBOD	45

HOOFDSTUK 1: INLEIDING

INLEIDING

Laaggeletterdheid staat de laatste jaren nadrukkelijk op de politiek-bestuurlijke agenda. Het kabinet acht een effectieve aanpak van laaggeletterdheid in Nederland noodzakelijk. De landelijke organisatie Stichting Lezen & Schrijven heeft een regierol bij de bestrijding van laaggeletterdheid. In de regio Amsterdam vervult de afdeling Educatie & Inburgering (E&I) van de gemeente Amsterdam een sleutelrol binnen het netwerk dat zich bezighoudt met de bestrijding van laaggeletterdheid.

Educatie & Inburgering, Stichting Lezen & Schrijven, stadsdeel Nieuw-West en het lectoraat Management van Cultuurverandering zien een meerwaarde in samenwerking en willen samen een onderzoek uitvoeren naar de samenwerking binnen het netwerk van taalaanbieders in Nieuw-West. Op basis van een geordende analyse van het taalaanbod kan er stuurinformatie worden gevonden om het taalaanbod effectiever te maken. Hierdoor kan het netwerk van betrokkenen versterkt en verduurzaamd worden.

DOELSTELLING

Het doel van dit onderzoek is om erachter te komen in hoeverre er sprake is van een ketencultuur van taalaanbieders in Nieuw-West en om inzicht te krijgen in de mate van samenwerking tussen de verschillende taalaanbieders.

ONDERZOEKSVRAGEN

1. Hoe ziet het netwerk rondom de bestrijding van laaggeletterdheid eruit in Amsterdam Nieuw-West? En hoe is de samenwerking tussen verschillende taalaanbieders in het netwerk?
2. Welke waarden vinden mensen die bij taalaanbieders werken belangrijk? Wat zijn de verschillen tussen formele en non-formele organisaties?
3. Hoe interpreteren de verschillende organisaties binnen het netwerk van taalaanbieders het probleem laaggeletterdheid?
4. Welke interventies ondernemen de organisaties om het taalniveau te verbeteren?
5. Zijn de verschillende typen interventies complementair?
6. Wat is het totale aanbod van het netwerk en waar zijn de hiaten?
7. Hoe kan het netwerk verbeterd worden?

METHODE

Er is een netwerkanalyse uitgevoerd van de belangrijkste organisaties die zich in Amsterdam Nieuw-West bezighouden met de bestrijding van laaggeletterdheid. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen formele en non-formele taalaanbieders. Er is in beeld gebracht welke formele en non-formele taalaanbieders onderdeel uitmaken van het 'taalnetwerk' in Amsterdam Nieuw-West en wat hun betrokkenheid hierin is. Er zijn in totaal 30 interviews gehouden met de actoren in het netwerk van taalaanbieders. Daarnaast zijn er 8 telefonische interviews gehouden met taalbureaus die zich uitsluitend op de inburgering richten en taal oefenplekbemiddelaars. Taal oefenplekbemiddelaars zijn organisaties die samen met taalcursisten van formele taalaanbieders een geschikte organisatie zoeken waar men aan de slag kan als vrijwilliger. Op die manier wordt er in de praktijk geoefend met taal.

Er is een semigestructureerde vragenlijst ontwikkeld die als leidraad is gebruikt tijdens de interviews met de respondenten uit het netwerk. Daarnaast zijn er ook ladderinterviews afgenomen. In een ladderinterview wordt er aan respondenten gevraagd wat de belangrijkste taken in hun werk zijn. Vervolgens wordt er doorgevraagd op de taken met de vraag: waarom vindt u dit belangrijk? Door deze

vraagstelling ontstaat een waardenreeks en is het mogelijk het denkpatroon van een respondent in kaart te brengen.

SELECTIE ORGANISATIES

Binnen het huidige taalaanbod in Amsterdam kunnen er twee categorieën onderscheiden worden. Enerzijds zijn er de formele organisaties: de professionele taalaanbieders. Dit zijn taalinstututen die, bijvoorbeeld in het kader van het programma Educatie Werkt! van de gemeente Amsterdam een professioneel taalaanbod verzorgen. Anderzijds zijn er non-formele organisaties. Dit zijn bijvoorbeeld welzijnsinstellingen of vrijwilligersinitiatieven gericht op het activeren van mensen om te kunnen participeren in de maatschappij. Meestal wordt er met vrijwilligers gewerkt. Zij bieden ook verschillende soorten taallessen aan maar vragen hier geen of een kleine vergoeding voor. Deze non-formele taalaanbieders worden door de centrale stad of de stadsdelen gesubsidieerd. Trajecten in het kader van Educatie Werkt! worden vergoed door de gemeente. Voor de overige trajecten (zoals inburgering of verhogen taalniveau) moet cursusgeld betaald worden.

De selectie van organisaties was op basis van het onderscheid formeel en non-formeel. In totaal zijn bij 17 organisaties interviews afgenomen. Het aantal interviews per organisatie verschilt, afhankelijk van de grootte van de organisaties.

FORMEEL

1. Capabel Taal
2. Sagenn
3. SIPI
4. Toptaal
5. ROC van Amsterdam

NON-FORMEEL

1. VoorUit project
2. Leef en Leer! Openbare Bibliotheek Amsterdam
3. Vrouw en Vaart
4. NisaforNisa
5. De Hippe Heks
6. Daadkr8
7. Gilde Amsterdam
8. ABC
9. Stichting Turks Onderwijs Centrum (STOC)
10. Ons Huiskamerproject/Hart van Osdorp
11. Buurttaal.nl
12. Akros

LITERATUUR NETWERKEN EN KETENS

Belang sterk netwerk

Er is sprake van een groeiende erkenning dat de staat als centraal bestuursorgaan van 'de samenleving' niet bestaat. De centrale betekenis van de 'staat' die met de uitbouw van de verzorgingsstaat in het midden van de vorige eeuw vooral zijn beslag kreeg, is aan erosie onderhevig. Er kan geconstateerd worden dat er sprake is van een terugtocht van de overheid als dé plek waar het probleemoplossend vermogen van de samenleving als geheel is geconcentreerd (Bekkers, 2012).¹ Er wordt ook wel gesproken van een verplaatsing van het sturende of probleemoplossende vermogen van een samenleving vanuit het centrum van de staatsinstituties naar andere delen van de samenleving of andere delen van de overheid (Bekkers, 2012). Er vinden bijvoorbeeld horizontale verschuivingen plaats

¹ Bekkers, V.J.J.M. (2012). *Beleid in Beweging: achtergronden, benaderingen, fasen en aspecten van beleid in de publieke sector*. Den Haag: Boom/Lemma.

ten gunste van bedrijven, het maatschappelijk middenveld en de burger. Horizontale sturing wordt gekoppeld aan het begrip 'netwerk'. In een netwerk is niemand op voorhand de baas. Iedere partij is van een andere partij (of meerdere) afhankelijk voor het bereiken van haar doelstellingen. Dat geldt vooral in sectoren waarin de overheid de beleidsuitvoering traditioneel heeft toevertrouwd aan het maatschappelijk middenveld (Bovens, 't Hart en van Twist, 2012).²

Vanuit de netwerkbenadering kan men zich een netwerk voorstellen als een verzameling knooppunten met relaties daartussen. Wanneer men op die manier naar organisaties kijkt richt de aandacht zich op de relaties tussen organisaties, en al gauw ook tussen onderdelen van organisaties. Het is mogelijk netwerken op te vatten als verzamelingen van organisaties (Bovens, 't Hart en van Twist, 2012).

In de bestuurskundige literatuur wordt er gesproken over beleidsnetwerken en bestuurlijke netwerken. Een beleidsnetwerk is volgens Bekkers "een sociaal systeem waarbinnen wederzijds afhankelijke actoren bepaalde interactie- en communicatiepatronen ontwikkelen die enige duurzaamheid vertonen en gericht zijn op beleidsproblemen of beleidsprogramma's" (Bekkers, 2012). Volgens Koppenjan en Klein zijn bestuurlijke netwerken "min of meer stabiele patronen van sociale relaties tussen wederzijds afhankelijke actoren die zich rondom beleidsprogramma's en/of clusters van middelen vormen en die zich formeren, onderhouden en veranderen door spelrondes" (Koppenjan en Klijn, 2004).³

De belangrijkste aspecten van een netwerk zijn:

- Veel actoren
- Frequentie interactie tussen de actoren
- Een bepaalde stabiliteit
- Gezamenlijke verantwoordelijkheid
- Wederzijdse afhankelijkheid

Het vorm- en richting geven aan verschillende vormen van onderhandelend bestuur wordt ook wel governance of 'netwerkmanagement' genoemd. Bestuurders en ambtenaren die zich bezighouden met netwerkmanagement moeten de klassieke overheidsrollen van 'beleidsbepaler' en 'dienstverlener' grotendeels loslaten. Zij zijn voornamelijk actief als: makelaars die partijen bij elkaar brengen; partner in gemeenschappelijk gedragen initiatieven; en normstellers en toezichthouders die partijen tot verantwoord gedrag moeten prikkelen. Daarmee kunnen we spreken van een shift van 'government' naar 'governance' en van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat' (Bovens, 't Hart en van Twist, 2012).

Ketens in de uitvoering van beleid

Een belangrijke ontwikkeling in de uitvoering van beleid is de groeiende samenwerking tussen uitvoeringsorganisaties, die vaak plaatsvindt onder de vlag van ketensamenwerking.

Er zijn verschillende motieven voor ketensamenwerking. Ten eerste is er een groeiende behoefte om integrale vormen van dienstverlening te realiseren om op deze manier tegenwicht te bieden aan een versnipperde overheid en een samenleving die steeds complexer wordt. Ten tweede maakt de metafoor van de keten duidelijk dat uitvoeringsorganisaties zich in toenemende mate bewust zijn van hun wederzijdse afhankelijkheden: verschillende organisaties die allemaal bepaalde aspecten van een maatschappelijk vraagstuk in samenspel met elkaar proberen op te pakken. Ten derde onderstreept de ketenmetafoor dat een eenduidige of formele hiërarchische relatie tussen de betrokken partijen vaak ontbreekt. Er is geen sprake van een centraal gezag (Bekkers, 2012).

Overigens gaat het in veel gevallen niet om een keten, maar veeleer om netwerksamenwerking. Een keten veronderstelt eigenlijk "een volgtijdelijke ordening van te verrichten handelingen die tezamen een schakel vormen en daarvan is niet altijd sprake" (Bekkers, 2012).

Regie en modellen van ketencoördinatie

Een belangrijke uitdaging betreft de vraag hoe de coördinatie in een uitvoeringsketen (of netwerk) gestalte krijgt, wie de ketenregisseur is en waar deze regiefunctie wordt belegd. Deze coördinatievraag

² Bovens, M.A.P., 't Hart, P. & Twist, M.J.W. van (2012). *Openbaar bestuur, Beleid, organisatie en politiek*. Alphen aan den Rijn: Kluwer.

³ Koppenjan, J.F.M. & E.H. Klijn (2004). *Managing uncertainties in networks; a network approach to problem solving and decision making*. London: Routledge.

raakt derhalve ook de vraag waar de autonomie van de schakel in de keten begint, waar deze eindigt en wie eventueel verantwoordelijk is voor het functioneren van de keten als geheel. In essentie gaat het er bij de regievraag om condities te creëren voor een betere samenwerking tussen relatief (wederzijds) afhankelijke actoren om een bepaalde gemeenschappelijke opgave beter te vervullen: bijvoorbeeld Nederlands taalonderwijs voor volwassenen. Deze regierol kan op verschillende manieren vorm krijgen:

- a. *Regie als een vorm van zelfsturing.* In dit geval is er sprake van een keten die zichzelf stuurt. Binnen deze keten is er geen afzonderlijke bestuursseenheid. De autonomie van deelnemende organisaties staat voorop. De aansturing van de gemeenschappelijke activiteiten berust bij de afzonderlijke organisaties die samen de keten vormen. Besluiten die betrekking hebben op het functioneren van de keten, worden in gezamenlijkheid genomen, of worden genomen door organisaties die op bepaalde aspecten met elkaar willen samenwerken. Vaak geschiedt de samenwerking op ad-hocbasis. Daartoe worden doorgaans bilaterale of multilaterale afspraken gemaakt. Het voordeel van deze vorm van regie is dat de betrokkenheid van de partijen relatief groot kan zijn. Een ander voordeel is dat deze vorm van samenwerking en regie concreet vorm en inhoud krijgt op grond van vrijwilligheid en op grond van concrete behoeften. De nadelen zijn dat er geen duidelijke coördinatiestructuur bestaat en dat iedereen met iedereen communiceert, dat een dergelijke keten geen gezicht naar buiten heeft en daardoor ook geen aanspreekpunt en dat er niemand van de betrokken organisaties aanspreekbaar is voor het functioneren van de keten als geheel.
- b. *Regie door de leider van de keten.* Regievorming vindt in dit geval plaats door een bepaalde organisatie in de keten een relatief bovengeschatte positie te geven. Naast uitvoerder is deze leidende organisatie ook nog regisseur. Deze regisseursrol kan van bovenaf zijn bepaald (bijvoorbeeld op grond van bepaalde wettelijke bevoegdheden dan wel op grond van een subsidiërende taak). Het voordeel van deze manier van ketenregie is dat er coördinatie plaatsvindt en dat er sprake is van een eenduidig gezicht dan wel aanspreekpunt. Het nadeel is dat de belangen en inzichten van de leider niet altijd hoeven te stroken met dat van andere organisaties, waardoor het zogenoemde ketenbelang te zeer gekleurd wordt door het belang van de leidende organisatie. Essentieel voor het functioneren van deze vorm van regie is dan ook de mate waarin de leidende organisatie als legitiem wordt beschouwd door de ketenpartners.
- c. *Regie door een onafhankelijke, externe ketenregisseur.* In dit geval is er sprake van een derde, vaak onafhankelijke partij die als intermediair of als makelaar fungeert tussen de betrokken partijen. Deze partij draagt zorg voor de coördinatie binnen de keten en heeft tot taak de keten als geheel te laten functioneren. Zelf vervult deze regisseur geen uitvoeringstaken in de keten. Noodzakelijk is echter dat de betrokken organisaties deze onafhankelijke regisseur ook het mandaat geven om als ketencoördinator te kunnen optreden. (Bekkers, 2012).

Netwerk of keten in dit onderzoek?

Nu de overheid een minder sturende rol heeft bij de aanpak van laaggeletterdheid, is het de bedoeling dat het netwerk van taalaanbieders deze rol van de gemeente overneemt. Dit netwerk draagt dan zorg voor afstemming tussen taalaanbieders over het taalaanbod zodat zoveel mogelijk doelgroepen een zo goed mogelijk taalaanbod krijgen. Nog beter zou het zijn als binnen dit netwerk een aantal taalaanbieders ook ketens vormt die gemeenschappelijk de noden van taalbehoefigen aanpakken en vervolgens ervoor zorgen dat de taalbehoefigen naar het juiste taalaanbod worden doorverwezen zodra zij een bepaald traject hebben afgerond en verder willen leren. In het huidige onderzoek is daarom onderzocht in hoeverre sprake is van een netwerk van taalaanbieders en of hierbinnen ook ketens aanwezig zijn.

HOOFDSTUK 2: RESULTATEN

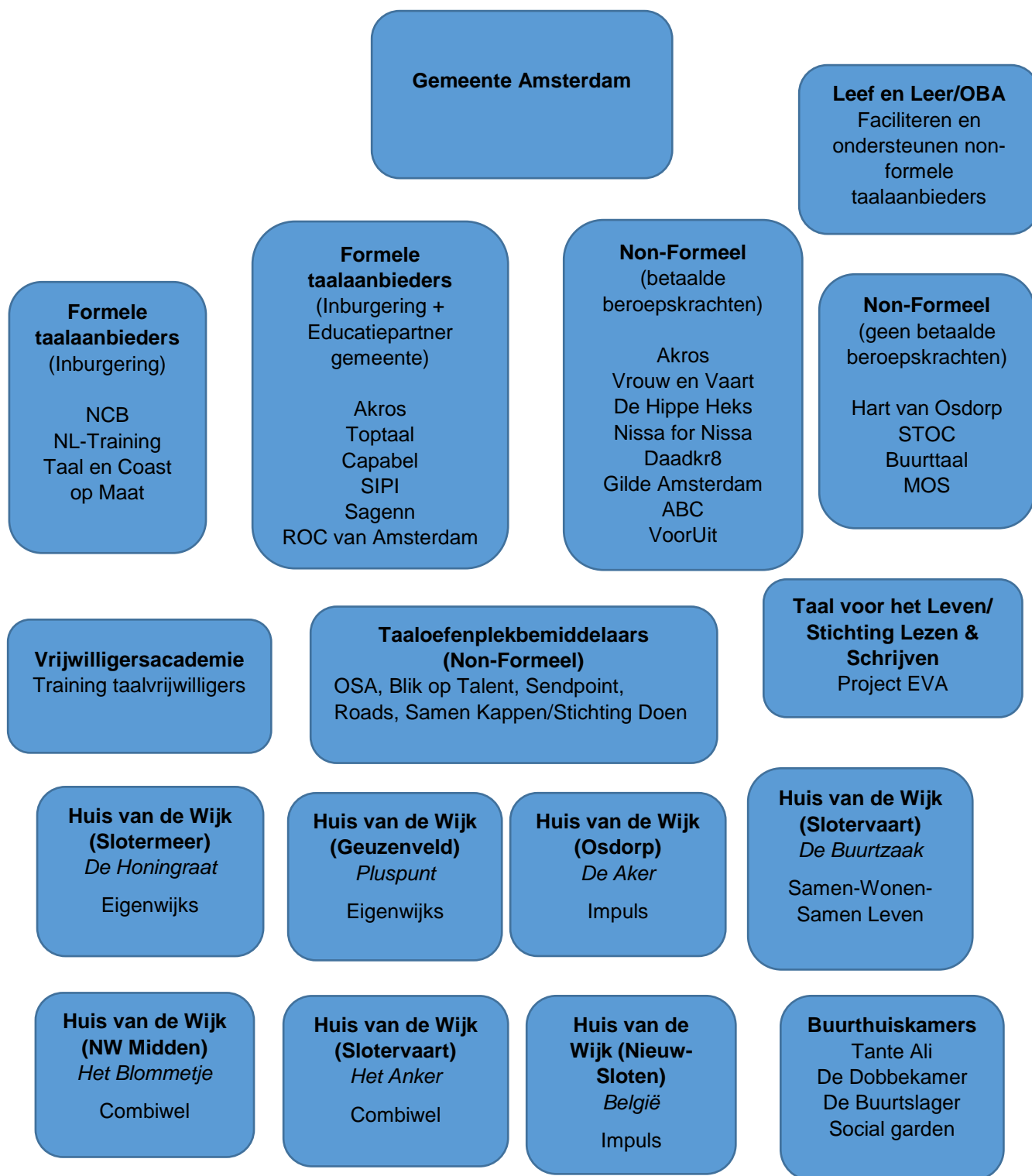
In dit hoofdstuk zullen de uitkomsten van het onderzoek besproken worden aan de hand van de onderzoeksvragen zoals deze vermeld staan in de INLEIDING. De laatste vraag, 'Hoe kan het netwerk (van taalaanbieders in Nieuw West) verbeterd worden', komt aan bod in HOOFSTUK 3. Hier volgt nu eerst de beantwoording van vraag een tot en met zes.

1. Hoe ziet het netwerk rondom de bestrijding van laaggeletterdheid eruit in Amsterdam Nieuw-West? En hoe is de samenwerking tussen verschillende taalaanbieders in het netwerk?

Voor de face-to-face interviews zijn vijf formele taalaanbieders en twaalf non-formele taalaanbieders meegenomen. Hiermee is het belangrijkste deel van het taalaanbod in Amsterdam Nieuw-West gedekt. In het stadsdeel zelf zijn in totaal acht formele taalaanbieders actief, twaalf non-formele taalaanbieders en twee organisaties die zich bezighouden met het faciliteren en ondersteunen van het non-formele taalaanbod. Verder zijn er meerdere taal oefenplekbemiddelaars, zeven huizen van de wijk en vier buurthuis kamers. Sommige van de taalaanbieders doen programma's voor Educatie en Inburgering. Zie **Figuur 1** voor het overzicht. Het overzicht is niet bedoeld als alomvattend, er zijn in buurthuizen, moskeeën, etc. mogelijk nog andere taalaanbieders die niet in de overzicht zijn opgenomen. Wel bevat dit overzicht de belangrijkste spelers op taalgebied in Amsterdam Nieuw-West⁴.

⁴ Akros staat in de figuur zowel bij de formele als bij de non-formele taalaanbieders aangezien zij een welzijnsorganisatie is die dankzij een keurmerk professionele docenten in dienst mag hebben (die ondersteund worden door een team van vrijwilligers).

Figuur 1: Illustratie overzicht taalaanbieders en facilitators taalaanbod in stadsdeel Nieuw-West

Het aanbod bestaat uit non-formele en formele organisaties die zowel horizontaal (tussen non-formele aanbieders) en verticaal (tussen formeel en non-formeel) soms samenwerkingsverbanden aangaan. In het algemeen is met name de verticale samenwerking echter beperkt. Uit de interviews blijkt dat er van een netwerk van taalaanbieders in Amsterdam Nieuw-West geen sprake is. Beperkende factoren voor samenwerking zijn onder meer de versnippering van het taalaanbod (organisaties weten niet van elkaar wat ze doen) en onderlinge concurrentie bij met name formele taalaanbieders die vaak om dezelfde cursisten wedijveren. De websites van Leef en leer/ OBA en Taal voor het leven/ Stichting Lezen & Schrijven spelen wel een faciliterende rol.

Hechte samenwerkingen

- Er bestaat een hecht samenwerkingsverband tussen drie organisaties (emancipatie/vrouwencentra) die al jaren actief zijn in Nieuw-West: ABC, Vrouw-en-Vaart en De Hippe Heks. ABC richt zich op geïsoleerde vrouwen die thuis één op één taalles krijgen. Als ze zich voldoende ontwikkeld hebben om buitenshuis in een groep te functioneren vindt er een doorstroom plaats naar Vrouw en Vaart of De Hippe Heks. Verder vindt er samenwerking plaats tussen Vrouw en Vaart, ABC en de Hippe Heks doordat zij samenwerken binnen het project EVA (Educatie voor Vrouwen met Ambitie) van Taal voor het Leven in het pand van Vrouw en Vaart. Deze hechte samenwerking is het gevolg van getekende convenanten over doorstroom en gedeelde taaldocenten (een vrijwilligerscoördinator van ABC werkt bijvoorbeeld ook als taaldocent bij de Hippe Heks). Hierdoor ontstaan er korte lijnen en vindt er een 'warme overdracht' plaats bij doorverwijzing van cursisten, wat voor de doelgroep handig is.

Voorbeeld van een samenwerking tussen formeel en non-formeel

- Er is sprake van samenwerking tussen de formele taalaanbieder Toptaal en de vrijwilligersorganisatie STOC (Stichting Turks Onderwijscentrum). Er is een pilot gestart waarbij de docent van STOC bij het traject Taal voor Beginners lesgeeft bij een groep voor Turkse mensen. Het is een pilot die is gestart met als veronderstelling dat het gebruik van een 'steuntaal' (de moedertaal als instructietaal) belangrijk is bij Taal voor Beginners. Dit voorbeeld laat een geïnstitutionaliseerd samenwerkingsverband zien.
- De taal oefenplekbemiddelaars werken samen met formele taalaanbieders om een geschikte organisatie te zoeken voor taalcursisten waar men aan de slag kan als vrijwilliger om de taal in de praktijk te oefenen. Dit is formeel vastgelegd in samenwerkingscontracten. Er bestaat bij de taal oefenplekbemiddelaars nog behoefte aan meer afstemming met de formele taalaanbieders over de aanmelding van cursisten.

Overzicht taalaanbod

- In het veld heerst de opvatting dat er sprake is van een versnippering van het taalaanbod. Er zijn veel verschillende taalaanbieders actief waar weinig contact tussen bestaat en er komen regelmatig nieuwe (non-formele) taalaanbieders bij of ze verdwijnen weer. Hierdoor is er geen overzicht en dat bevordert de samenwerking niet.

"Dus ja, hoe ziet het netwerk rondom de bestrijding van laaggeletterdheid eruit? Niet tot nauwelijks is dat netwerk er."

"Er is geen overzicht. Ideale samenwerking zou zijn als ik weet waar ik iemand naar toe moet sturen. Die efficiënt geholpen gaat worden. Dan moet je weten van elkaar wat je doet. Dan moet je contacten hebben van die organisatie, en een warme overdracht. Dat zou de ideale samenwerking zijn. Dan hebben we het over taal ja. (.....) Er is geen helder taalaanbod".

“Als er een goed overzicht is welke vrijwilligersorganisaties er zijn met welk aanbod, juist als deelnemers aan het eind van hun traject zijn, dan zouden we daar veel actiever in optreden. Is ook een tijds kwestie.”

“Het aanbod is hier en daar overweldigend. Nou ja, ik vind het niet altijd even helder. (...) Er wordt in het netwerk veel aan aanbod gedaan”.

“Als het versnipperd raakt zoals in Nieuw-West (...). dan raak je het overzicht kwijt.”

“Heb ik niet veel zicht op. Je verdwaalt in het woud van vrijwilligersorganisaties”.

“Dat er op uitvoerend/organisatieniveau geen netwerk is waar je elkaar eens in de zoveel tijd ziet om te zorgen dat de samenwerking nog beter kan en kijken waar vragen liggen. Die is er niet in Nieuw-West”.

Samenwerking tussen formeel en non-formeel

- Naast de samenwerking tussen Toptaal en STOC wordt er heel weinig samengewerkt tussen formele en non-formele taalaanbieders. Respondenten hebben het over een kloof tussen formeel en non-formeel. Er wordt bijvoorbeeld weinig samengewerkt op het gebied van doorverwijzing van cursisten of inhoudelijke uitwisseling van ideeën. Tussen de taalaanbieders zijn daar ook geen afspraken over gemaakt. Er is geen overkoepelend plan vanuit de gemeente of de taalaanbieders over streefaantallen op het gebied van doorverwijzing. Daarnaast heersen er ook beelden over elkaar die niet bevorderlijk zijn voor samenwerking.

“Het scheelt heel erg als je weet wat die formele aanbieder doet. Wat ik vaak merk is dat mensen vaak het gevoel hebben dat zijn maar geld graaiende organisaties en die zitten daar alleen maar het geld op te slokken en voor de rest doen ze niets. En dat beeld proberen we weg te halen.”

“Maar samenwerking, dat doe je dacht ik op basis van gelijkheid. Wij kunnen voldoen aan de eisen van een professionele organisatie maar dat is geen samenwerking. En natuurlijk willen wij graag gebruik maken van hun materialen, graag, want wij hebben niks.(.....) maar bij dit soort dingen denk ik ‘ja, er zit toch gelijk een ongelijkheid ingebakken.’”

- Uit concurrentieoverwegingen is de samenwerking niet altijd optimaal, vooral als het gaat om de doorverwijzing van deelnemers naar passend aanbod. Deelnemers worden soms niet doorverwezen terwijl die er wellicht wel baat bij hebben. Dit geldt vooral voor de formele taalaanbieders onderling en tussen formele en non-formele taalaanbieders. In iets mindere mate geldt dit ook voor de non-formele taalaanbieders onderling.

“Ze zien ons ook vaak als concurrent. (...). Dus zijn niet snel geneigd mensen naar ons door te sturen.”

Samenwerking tussen non-formele taalaanbieders

- Binnen het non-formele aanbod vindt men meerdere samenwerkingsverbanden. Wat opvalt is dat persoonlijke betrekkingen een rol kunnen spelen bij de totstandkoming van samenwerking.

Samenwerking tussen formele taalaanbieders

- Formele taalaanbieders staan ambivalent tegenover samenwerking. Enerzijds wordt het belangrijk gevonden. Anderzijds wordt er veel waarde gehecht aan de eigen commerciële belangen.

“Tja, ja. Soms is er wel sprake van een pokerspel tussen taalaanbieders. Het is geven en nemen. Vrij pragmatisch bestel denk ik. We kunnen of elkaar de tent uitvechten of kijken of we kunnen samenwerken en elkaar af en toe wat gunnen. Hoe we het zo goed mogelijk kunnen organiseren dat we er allemaal wat aan hebben. Als ik de gemeente was zou ik dat ook zo doen. En als ik een taalaanbieder zou zijn, zou ik dat ook doen. Ik heb niks aan conflicten met buurmensen, alleen maar last van. Dus ik zou spreken van praktische, pragmatische concurrentie.”

“Met de andere aanbieders blijf je concurrenten dus je laat nooit het achterste van je tong zien.”

- Op markt voor de zogenaamde ‘zelfmelders’ (verplichte inburgeraars) is er sprake van sterke concurrerende belangen tussen formele taalaanbieders.

“Wij staan daar altijd heel open in als ik deelnemers heb die ik niets kan bieden dan vraag ik wel bij iedereen “hebben jullie een groep waar deze deelnemer in zou passen?” maar het is wel een ruilprincipe. Het kan niet zo zijn dat ik twintig deelnemers afsta en ik dan niets terugkrijg. Het is altijd wel een soort van spel. Want in principe geef je heel veel geld weg dus blijft het gewoon een spel. En soms wordt dat spel niet zo heel erg netjes gespeeld.”

“We zullen niet direct zeggen: “hé collega, we hebben hier een groep voor je, die past precies in je straatje”. Want krijg ik wel andere deelnemers die mijn voortbestaan garanderen? Zo hard zitten we er nu wel in. Maar voor die deelnemer is het misschien niet het meest ideale aanbod”.

Faciliterende rol Leef en Leer/OBA, Taal voor het Leven/EVA en de Vrijwilligersacademie

- In het netwerk van taalaanbieders wordt er veel gebruik gemaakt van de website oefenen.nl van Leef en Leer/OBA. Daarnaast wordt er ook veel gebruik gemaakt van het cursusmateriaal van Taal voor het Leven (methode Succes) en de cursussen voor vrijwilligers van het project EVA. De training van vrijwilligers vindt plaats vanuit de Vrijwilligersacademie en het programma Leef en Leer waarvoor de gemeente trainers heeft aangesteld.

2. Welke waarden vinden mensen die bij taalaanbieders werken belangrijk? Wat zijn de verschillen tussen formele en non-formele organisaties?

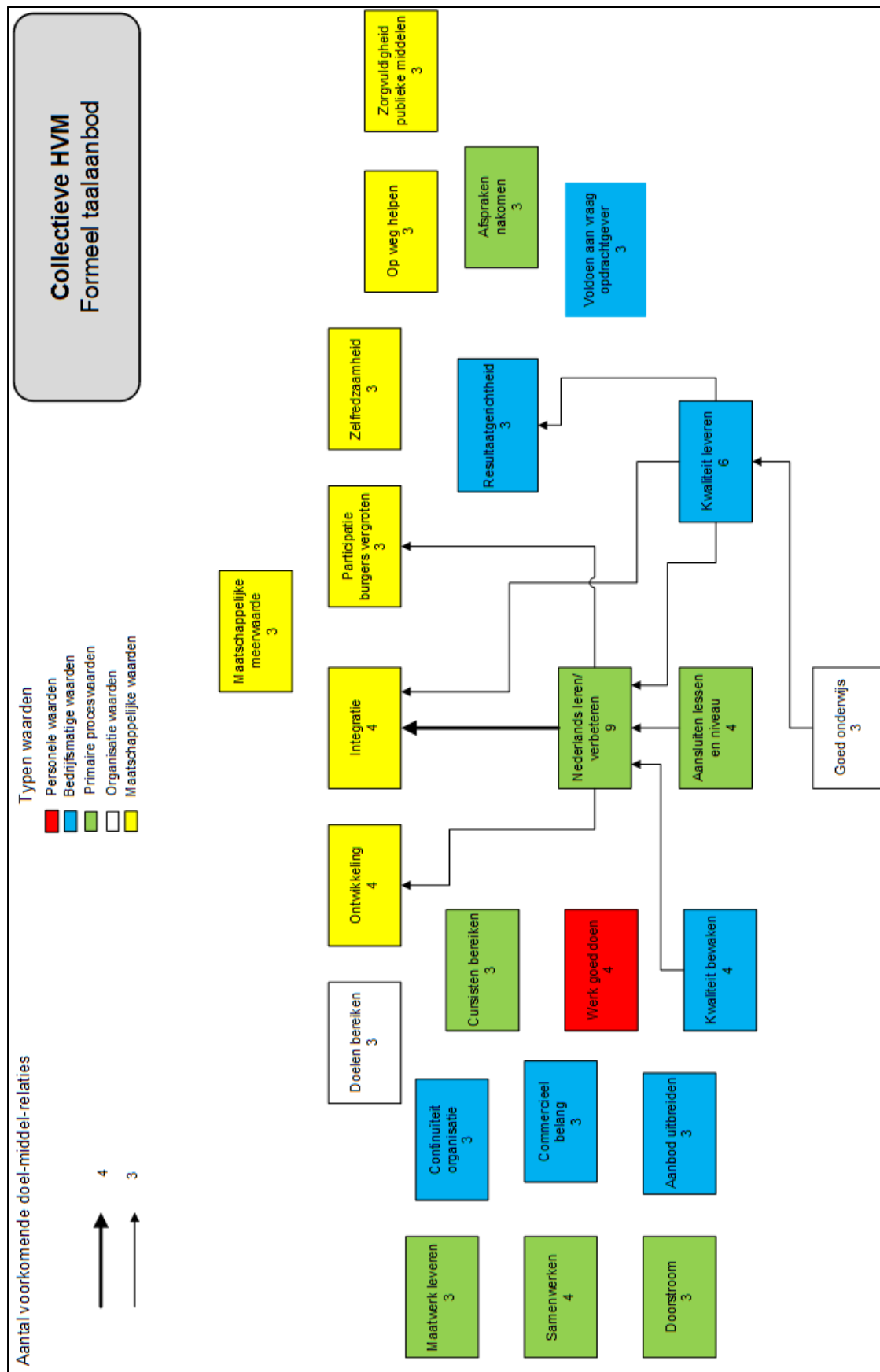
In het algemeen zijn taalaanbieders bevlogen met hun vak bezig en vinden ze maatschappelijke waarden van belang. Het belangrijkste verschil in ‘cultuur’ tussen formele en non-formele taalaanbieders is dat formele taalaanbieders meer gericht zijn op het realiseren van beleidsdoelstellingen en op hun eigen voortbestaan en non-formele organisaties relatief wat meer gericht zijn op wat de taaltrajecten betekenen voor de individuele cursisten. Hieronder staan de belangrijkste waarden voor zowel non-formele als formele taalaanbieders weergegeven.

Veel motivatie en betrokkenheid in het veld

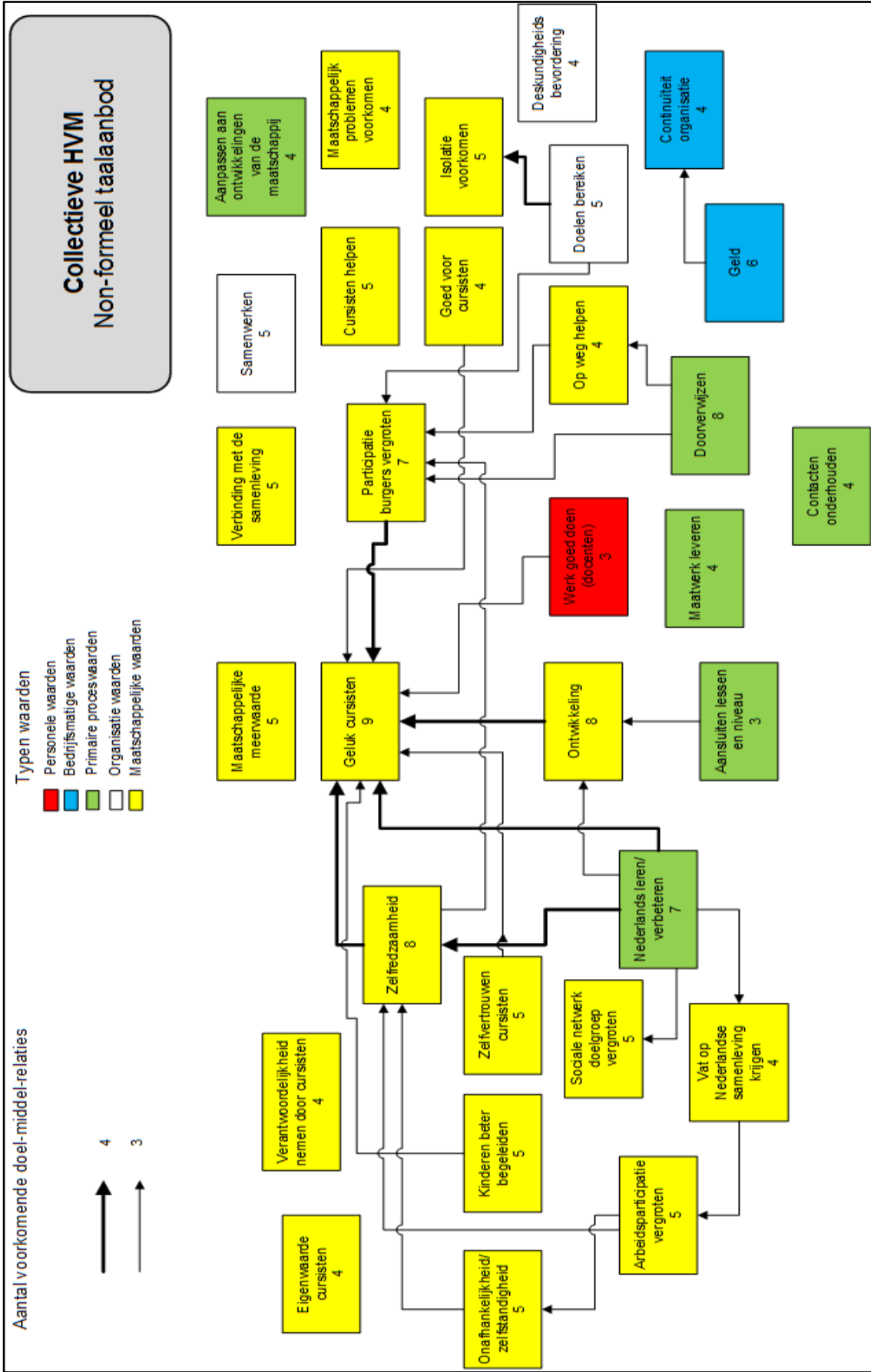
- Tijdens de interviews is er een beeld ontstaan van een veld met veel betrokken, bevlogen en gepassioneerde mensen die door veel maatschappelijke waarden gedreven worden. Het ‘geluk’ van de taalcursist is voor de medewerkers van de non-formele organisaties de belangrijkste waarde. Ze vinden het belangrijk dat de cursisten ‘Nederlands leren of verbeteren’, maar dan met als doel dat ze zich ontwikkelen en zelfredzamer worden. Ontwikkeling en zelfredzaamheid leiden op hun beurt dan weer tot geluk bij de cursisten. Dit soort maatschappelijke waarden worden ook belangrijk gevonden door formele organisaties. Wel is de gerichtheid van deze organisaties instrumenteler van aard: beleidsdoelen zoals ‘integratie’ en organisatie-doelen zoals ‘continuïteit van de organisatie’ zijn ook belangrijk. Verder richten zij zich vooral op het primaire proces (‘Nederlands leren of verbeteren’). In de Figuren 2 en 3 hieronder staan

de belangrijkste waarden voor formeel en non-formeel weergegeven (in ieder vakje staat hoe vaak een waarde is genoemd).

Figuur 2: Hierarchical Value Map (HVM) formeel taalaanbod

Figuur 3: Hierarchical Value Map (HVM) non-formeel taalaanbod

3. Hoe interpreteren de verschillende organisaties binnen het netwerk van taalaanbieders het probleem laaggeletterdheid?

Er heerst ambiguïteit ten aanzien van de definitie van laaggeletterdheid. Er is overeenstemming over het instrumentele karakter van het concept, dat het functioneren in de samenleving centraal staat (zelfredzaamheid). Er is echter onduidelijkheid over de voorwaarden: vanuit een beperkte visie gaat het bij laaggeletterdheid om mensen die niet in het Nederlands en ook niet in een andere taal kunnen lezen en schrijven (laagopgeleide NT1-ers en NT2-ers). Vanuit een brede visie gaat het ook om anderstaligen die een andere taal beheersen (niet laaggeletterd zijn in de taal van het land van herkomst) maar het Nederlands niet beheersen en daardoor niet goed kunnen functioneren in de samenleving. Binnen het veld wordt verschillend gekeken naar de definitie en de achterliggende visie (beperkt of breed).

“Ik vind het lastig omdat laaggeletterdheid steeds meer wordt gekoppeld aan de hele groep die nog niet voldoende Nederlands beheerst. Maar we hebben genoeg cursisten rondlopen hier die hoogopgeleid zijn maar die nog niet voldoende Nederlands beheersen. Dat is voor mij geen laaggeletterdheid.”

“We hebben hier veel laaggeletterden. We hebben laaggeletterden, buitenlanders die wel Arabisch lezen en schrijven, maar niet Nederlands. Dus die zijn in het Nederlands laaggeletterd.”

“Een hoog opgeleide vluchteling die het inburgeringsexamen al gehaald heeft is volgens die definitie eigenlijk nog laaggeletterd. Want die zit nog onder B1. Maar ik denk dan dat die persoon eigenlijk best maatschappelijk kan functioneren. Op A2 kun je al wel bijna een brief lezen, als je geschoold bent. Dan kun je dingen combineren. Ik denk dat het dus een hele diverse groep is en wil je daar zinnig over kunnen praten, dan zou je daar een differentiatie in moeten aanbrengen.”

4. Welke interventies ondernemen de organisaties om het taalniveau te verbeteren?

De meeste taalcursussen in stadsdeel Nieuw-West zijn gericht op NT2'ers, op A1-A2 niveau (non-formeel) of van alfabetiseringsniveau tot staatsexamenniveau (formeel). De formele taalaanbieders richten zich op zelfmelders (verplichte inburgeraars), op mensen die zelf hun taalniveau willen verbeteren en op cursisten die zijn aangemeld bij educatietrajecten van Educatie & Inburgering. De focus ligt meer op taalverbetering en het behalen van examens (inburgering en staatsexamen). Het aanbod richt zich niet specifiek op mannen of vrouwen. De non-formele taalaanbieders zijn vooral gericht op het beter maatschappelijk functioneren van cursisten waarbij taal een belangrijke rol speelt. Bij de non-formele taalaanbieders gaat het vaak niet om taaltrajecten met een vastomlijnd begin en een eind. Er is meestal sprake van een doorlopend aanbod zonder een duidelijk afsluiting aan de hand van toetsen en certificering. De non-formele taalaanbieders richten zich relatief meer op conversatielessen en cursussen gericht op vrouwen. Het doel is hierbij om vrouwen in achterstandsposities zelfredzamer te maken.

5. Zijn de verschillende typen interventies complementair?

Non-formele taalaanbieders zijn vaak toegankelijker en weten hiermee andere doelgroepen te bereiken dan formele taalaanbieders die meer gericht zijn op inburgeraars en op cursisten die trajecten volgen die de gemeente aanbiedt. Samenwerkingsverbanden zoals tussen ABC, Vrouw en Vaart en de Hippe Heks laten zien dat er potentie is voor netwerkvorming. Ook is er nog geringe doorstroom binnen het non-formele aanbod naar hogere taalniveaus. Uitbreiding hiervan zou ook de complementariteit van het aanbod ten goede komen. De wetswijziging inburgering zorgt ervoor dat meer inburgeraars gebruik maken van het non-formele aanbod. Dit terwijl volgens vele respondenten non-formele aanbieders hier onvoldoende op toegerust zijn. Hieronder staan deze punten verder uitgewerkt.

Potentie om netwerk te versterken tot een keten

- De hechte samenwerking tussen ABC, Vrouw en Vaart en De Hippe Heks en het samenwerkingsverband tussen Toptaal en STOC laat zien dat er potentie is voor netwerkvorming mits er sprake is van een formalisatie en institutionalisering van samenwerking. Beide samenwerkingen zijn op eigen initiatief tot stand gekomen; hierop is niet gestuurd door de gemeente.
- ABC richt zich bijvoorbeeld op geïsoleerde vrouwen en één op één les thuis. Bij voldoende ontwikkeling wordt er doorverwezen naar groepslessen bij De Hippe Heks of Vrouw en Vaart. Dit soort ketens kunnen meer ingezet worden maar tegelijkertijd ook versterkt worden door afspraken over doorverwijzing naar een andere taalaanbieder nadat het traject bij Vrouw en Vaart en Hippe Heks is doorlopen.

Weinig doorstroom naar hogere niveaus binnen non-formeel aanbod

- De doorstroom naar een hoger taalniveau binnen het non-formele aanbod lijkt beperkt. De meeste non-formele taalaanbieders bieden cursussen aan van A0 naar A1 en van A1 naar A2. Er is binnen het non-formele circuit onvoldoende aanbod voor cursisten die bijvoorbeeld al een inburgeringsexamen hebben gehaald en zich verder willen door ontwikkelen naar een hoger taalniveau (bijvoorbeeld B1 en B2) maar niet voldoende financiële middelen hebben voor een cursus bij een formele taalaanbieder.

“Het probleem is dat cursisten voor korte tijd een gesubsidieerde cursus mogen doen. En dan is hun contract om en dan zijn ze nog lang niet zover om te stoppen met hun taalschool en dan willen ze nog heel vaak doorgaan. Wat is er dan in hun wijk waar zij wonen nog voor aanbod? (...). Dan kom je bij buurthuizen. (...). Daar zou wat meer op moeten gebeuren vind ik. Dat als wij ze moeten loslaten omdat het contract eindigt en de subsidie stopt en de gemeente het genoeg vindt omdat het geld op is, dan zijn heel veel cursisten nog helemaal niet zo ver dat ze goed Nederlands spreken. Die willen eigenlijk hun hele leven wel cursussen volgen. En waarom niet, denk ik dan. Het is heel goed voor ze. Dan zou ik het echt fijn vinden als er wat aanbod was in de wijk.”

Gevolgen wetswijziging Inburgering voor (non-)formele taalaanbieders

- Voorheen was de gemeente verantwoordelijk voor de inburgering. Door klantmanagers van de gemeente zijn in het verleden veel inburgeraars toegeleid naar taaltrajecten. Door een wijziging in de Wet Inburgering is de gemeentelijke taak voor nieuwkomers vervallen. De toevoerroute via de gemeente is daardoor ook vervallen. Onder de huidige wet vindt aanmelding plaats op vrijwillige basis en is zelfredzaamheid het devies. De verplichte inburgering voor nieuwkomers wordt door veel non-formele taalaanbieders als te hoogdrempelig gezien. De kosten zijn te hoog voor de doelgroep die het niet breed heeft en men dient zelf een lening aan te vragen via DUO wat ook lastig is voor de doelgroep die de Nederlandse taal nog onvoldoende beheerst. Hierdoor zijn de verplichte inburgeraars (nieuwkomers) moeilijk te vinden. Het non-formele aanbod is laagdrempeliger en kostentechnisch lager. Verschillende respondenten uit het non-formele aanbod menen dat hun aanbod ook voor de doelgroep geschikt is. Daarnaast is het non-formele aanbod meer geworteld in de wijken waardoor er meer contacten zijn in de wijk. Verder is het mogelijk om het inburgeringsexamen aan te vragen zonder een cursus te hebben gevolgd.

“Inburgering is voor onze doelgroep te hoogdrempelig, Je moet veel zelf regelen en de kosten zijn hoog”.

Het gevolg is dat inburgeraars ook cursussen volgen in het non-formele aanbod. Dit is goedkoper. Door formele taalaanbieders wordt dit gezien als verdringing. Het beeld wat daar heerst is dat inburgeraars bij gecertificeerde taalaanbieders onder leiding van

professionele docenten op de juiste manier de Nederlandse taal kunnen leren en niet bij buurthuizen. Dat zou volgens hen enkel als aanvulling dienen.

“Er blijken steeds meer potentiële inburgeraars zich te melden bij een buurthuis en voordat het buurthuis het weet zitten ze aan inburgeraars les te geven. Dan krijg je een heel onbedoeld iets. Die buurthuizen zijn vrijwilligers, waarvan je niet weet welke kwaliteit lesgeven ze hebben. Niet beste en snelste manier om in te burgeren. Neveneffect van het feit dat het zo duur is.”

Binnen het formele aanbod vinden verschillende respondenten dus dat non-formele taalorganisaties niet over de juiste kwaliteiten beschikken om cursisten voor het inburgeringsexamen op te leiden.

“Wat soms belangrijk is als vrijwilliger is dat je soms erkent dat je iemand niet verder kunt helpen. En dat die persoon echt les moet hebben van een professionele instelling.”

- Bij verschillende respondenten van formele taalaanbieders bestaan er zorgen over inburgeraars die taallessen volgen bij non-formele taalaanbieders en ten onrechte verwachten dat ze in aanmerking kunnen komen voor een ontheffing van de inburgeringsplicht op basis van het gevolgde aantal uren. Volgens de respondenten dienen non-formele taalaanbieders hier duidelijk over te communiceren naar taalcursisten en hen door te verwijzen naar het formele aanbod: Een inburgeraar kan via DUO geld lenen voor de inburgeringscursus en het examen. Lenen bij DUO kan alleen als de cursus gevolgd wordt bij een school of instituut met het Blik op Werk Keurmerk. Met een Blik op Werk Keurmerk weet men dat een taalcursus of inburgeringscursus van goede kwaliteit is (www.blikopwerk.nl). Een inburgeraar kan ontheffing van inburgeringsplicht krijgen bij aantoonbaar geleverde inspanning. Dit betekent dat er minimaal 600 uur inburgeringscursus is gevolgd bij een taalaanbieder met een Blik op Werk Keurmerk. Lesuren bij non-formele taalaanbieders zonder Blik op Werk Keurmerk tellen in het geheel niet mee voor deze ontheffing (www.inburgeren.nl).

“Formele taalaanbieders, met een keurmerk, die inburgering mogen geven, wij kunnen bieden dat lijntjes kort zijn en dat mensen naar ons doorverwezen kunnen worden. En de consequentie duidelijk maken van: als jij vluchtelingen hebt in een taalgroepje in het buurthuis, en die denkt na 2 jaar “ik ga eens mijn examen doen”, en die zakt voor alles, en die zegt “ja dat kan niet ik heb al 2 jaar op les gezeten”. DUO accepteert niet 2 jaar op les zitten bij een vrijwilligersorganisatie als inspanningsplicht, dus die inburgeraar krijgt geen ontheffing, 2 jaar weggegooid van je inburgeringstermijn. Dat probeer ik duidelijk te maken. Dat is de rol van taalaanbieders, duidelijk maken welke mensen bij ons horen.”

6. Wat is het totale aanbod van het netwerk en waar zijn de hiaten?

In het onderzoek is een aantal hiaten in het taalaanbod naar voren gekomen. Hieronder zijn de belangrijkste beschreven.

Onvoldoende kennis over taalaanbod

- Er is onvoldoende kennis van het taalaanbod in Nieuw-West. Het komt regelmatig voor dat taalaanbieders geen overzicht tot hun beschikking hebben van het taalaanbod. Dit draagt bij aan het gebrekkige overzicht van het taalaanbod in het stadsdeel en is niet bevorderlijk voor een efficiënte doorverwijzing van cursisten.
- De digitale overzichten die online te vinden zijn lijken onvoldoende te worden gebruikt door de taalaanbieders (Leef en Leer, jekuntmeer en Taalzoeker).
- Volgens de respondenten is het ontzettend moeilijk om het overzicht van het taalaanbod up-to-date te houden vanwege de veranderlijkheid van het veld.

Geen registratie doorstroom

- Er vindt geen registratie plaats van doorstroom van cursisten bij voornamelijk non-formele taalaanbieders. Hierdoor is er slecht zicht op de toeleiding en doorverwijzing van cursisten naar vervolgcursussen binnen het netwerk.

Veranderlijkheid (grilligheid) taalaanbod

- Er heerst binnen het netwerk heel veel ontevredenheid over de veranderlijkheid van het veld. Men wijst op de voortdurende reorganisaties op centraal gemeentelijk niveau en op decentraal niveau bij de stadsdelen, wetswijzigingen, de veranderende procedures, beleidskaders en structuren en de voortdurende wisselende samenstelling van actieve taalaanbieders en initiatieven.

“Toen er nog taalwijzers waren werd daar heel strikt mee samengewerkt. Maar die zijn min of meer opgeheven, de nieuwe structuur is mij nog niet helemaal duidelijk. Is ook een punt waardoor er niet veel meer wordt samengewerkt: organisatiestructuren veranderen steeds. Er was een tijd dat je niet meer mocht werven, dat deden de taalwijzers dan maar die taalwijzers zijn opgeheven en dan valt ook de werving weg..... Heel jammer dat soort veranderingen. ”

“Ja dat is voor mij in mijn werk heel erg belemmerend. Ik denk soms; ik ga het ook niet meer uitzoeken, het verandert zo snel. Je moet er een dagtaak van maken om die sociale kaart bij de houden. We hebben in principe een sociale kaart, maar toen ik 'm laatst bekeek bleek dat 3/4 niet meer bestaat.”

- Volgens de respondenten binnen met name het non-formele aanbod is de doelgroep, vanwege de gebrekkige zelfredzaamheid, niet gebaat bij een veranderlijk veld maar meer bij stabiliteit en structuur.

“Dat is het punt, het verandert steeds. Daarom wordt het ook onvindbaar. Laaggeletterden zijn niet de meest zelfredzame types. Als je structuren verandert duurt het heel lang dat een zo'n groep doorheeft waar ze terecht kunnen. Ze gaan niet naar een intimiderende omgeving”.

“Plus het beleid met het eindeloze geloof in korte trajecten. Een traject van een halfjaar, dan zijn we klaar. Ok, doen we nog een project van twee maanden. Zonde, van die versnippering.”

- De veranderlijkheid heeft volgens taalaanbieders ook gevolgen voor de samenwerking. De bestaanszekerheid is continu in gevaar. De bestaanszekerheid van een organisatie is er echter volgens taalaanbieders nodig om open samen te werken en bijvoorbeeld deelnemers uit te wisselen als die er baat bij hebben.

Vrijwilligersorganisaties onder druk:

- Veel van de vrijwilligersorganisaties in het non-formele aanbod staan onder druk qua financiering. Dit geldt vooral voor kleine vrijwilligersinitiatieven. Er zijn meerdere kleine vrijwilligersinitiatieven die voorheen een vergoeding kregen vanuit bewonersinitiatieven of een vergoeding kregen voor de huur van ruimte. Hier is de afgelopen jaren op gekort waardoor sommige kleine vrijwilligersorganisaties de kosten deels 'uit eigen zak' financieren of moeten leunen op donaties. Bij de kleinschalige vrijwilligersinitiatieven is er ook onvoldoende kennis over subsidieaanvragen en heeft men meestal daarnaast een andere baan waardoor er onvoldoende tijd is om naast het lesgeven, het schoonmaken en onderhouden van de ruimte ook 'ingewikkelde subsidieaanvragen' te schrijven.

"Ja. En we betalen dus ook zelf nog- het is nog steeds niet quitte. We zijn in de zomermaanden dicht, in de vakantie zijn we dicht dus dan komt er ook geen geld binnen van de cursisten. Dus ik ben al een tijdje... Ik wil een subsidie aan gaan vragen bij het stadsdeel. Ik zou graag willen dat zij de huur betalen. Want ik zou graag de vrijwilligers iets willen geven, een feest organiseren, materialen aanschaffen. Dit zijn allemaal onze eigen oude computers."

- Voor het gebruik van een ruimte kunnen de vrijwilligersorganisaties wel terecht bij de Huizen van de Wijk. Verschillende respondenten zien echter meerwaarde in het hebben van een eigen ruimte voor het creëren van een prettige leeromgeving.

"Wij willen heel graag in deze eigen ruimte zitten. Gewoon helemaal ingericht op taallessen, wat we hier doen. En ik weet dat het stadsdeel dan gaat zeggen "ga lekker in het Huis van de Wijk zitten." Maar dat willen we niet. Dat we dit doen, daar krijg je geen geld voor, daar krijg je een hoop lol van. En daar heeft deze ruimte mee te maken. En ook dat die gewoon helemaal ingericht is voor onderwijs. En voor individuele programma's. Wij pakken hier zo alle dingen... Het is een geoliede machine en dat kan niet als het een multifunctionele ruimte is waar je altijd alles tevoorschijn moet halen."

Geen actieve werving cursisten:

- Alle organisaties, zowel in het formele als het non-formele aanbod, doen niet aan actieve werving. Dat is opvallend, gezien de laatste cijfers van het Ministerie van Sociale Zaken dat niet voldoende inburgeringsplichtigen staan ingeschreven voor een taaltraject⁵.
- De formele taalaanbieders hebben meestal wel een communicatieafdeling die de werving doet, maar er is eerder sprake van passieve 'klassieke' werving via folders. De non-formele organisaties geven als argumenten dat ze te weinig middelen hebben om aan actieve werving te doen en leunen op instroom van cursisten op een informele wijze, via-via en mond-tot-mondreclame.
- Er wordt weinig aan actieve werving gedaan via vindplaatsen in het sociale domein. Het sociaal domein is bij uitstek de plek waar veel potentiële taalbehoefte te vinden zijn. Bijvoorbeeld in de schuldhulpverlening, Ouder en Kind teams en zorginstellingen zoals de GGD en GGZ.

"Ik denk dat een organisatie die zich heel erg richt op een bepaalde doelgroep eerder een signaalfunctie kan hebben dan wij en dan is het zaak om goed met de organisaties contact te houden. Zodat ook duidelijk is voor die organisaties naar wie zij door kunnen verwijzen".

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2016/04/21/kamerbrief-voortgang-inburgering>

Weinig regie:

- Vanwege het onoverzichtelijke veld is er een sterke behoefte aan regie. Respondenten uit het non-formele aanbod vinden echter dat er vanuit het stadsdeel of de centrale gemeente geen sprake is van regie.

“Als het stadsdeel dat subsidie geeft daar ook de regie in neemt, dan gebeurt dat ook. Want als je het bij de partijen laat, de organisaties zelf, dan verzandt dat. Er moet gewoon regelmatig zijn van ‘hé hoe zit dat nou? Maken jullie vorderingen?’”

“De regierol is er niet meer. Die is weg”.

“Wil je resultaten kunnen monitoren, dan moet je strak de regie houden en dat ben je dus kwijt”.

“Niemand weet wat anderen doen. Er is geen persoon die contact tussen de organisaties legt”.

- Dat er geen regie is vanuit de gemeente is paradoxaal want Educatie en Inburgering wordt door veel respondenten als de meest invloedrijke partner gezien in het netwerk, door haar rol als opdrachtgever van educatietrajecten bij formele taalaanbieders. Het regievraagstuk speelt dan ook voornamelijk in het non-formele taalaanbod. Dit heeft te maken met het terugtrekken van het stadsdeel en de overheveling van taken vanuit decentraal niveau (stadsdeel) naar centraal niveau (Educatie en Inburgering).

“Vanuit de overheid zou je één beleid moeten hebben. Het aanbod zou moeten liggen op waar wij dan naar toe kunnen verwijzen. Het is niet duidelijk. Gaat nu allemaal naar de centrale stad. Voorheen wel het stadsdeel. De regie is er niet. Zou veel strakker moeten. Met taalaanbod, subsidiebeleid.”

- Het is opvallend dat door meerdere respondenten, die zowel in stadsdeel Nieuw-West als stadsdeel West actief zijn, de ABC Alliantie wordt genoemd als belangrijke speler in stadsdeel West die voor overzicht en regie zorgt. De ABC Alliantie is een samenwerking/alliantie tussen Akros, Buurtparticipatie en Combiwel en zorgt voor de coördinatie van het taalnetwerk in stadsdeel West. Dit impliceert dat de regie van het non-formele taalaanbod in handen kan liggen van het welzijnswerk.

Relatief weinig aanbod voor laaggeletterde mannen:

- In Nieuw-West zijn er meerdere emancipatie/vrouwencentra die heel actief zijn (ABC, De Hippe Heks, Vrouw en Vaart en Nissa for Nissa). Het lijkt dat er weinig aanbod is voor laaggeletterde mannen. Daadkr8 is een actief mannencentrum in Osdorp. De organisaties STOC en Stichting MOS (Marokkaanse Ouderen Salon) zijn potentiële vindplaatsen voor laaggeletterde mannen maar zijn allebei onvoldoende ingebed in het netwerk. STOC en MOS kunnen in het netwerk actiever ingezet worden om laaggeletterde mannen te bereiken in Slotervaart.

“Ik denk als je die doelgroep beter wil bereiken, moet je meer rekening houden met migrantenorganisaties. Daar zit de doelgroep, daar moet nauwer mee samengewerkt worden.”

Weinig bereik autochtone laaggeletterden (NT1'ers):

- Autochtone laaggeletterden (NT1'ers) worden niet bereikt in Nieuw-West. De taaltrajecten in Nieuw-West zijn niet of nauwelijks toegespitst op autochtone laaggeletterden. Het ROC van Amsterdam is de enige taalaanbieder die een groepje heeft. De andere taalaanbieders niet.

HOOFDSTUK 3: CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

In dit hoofdstuk staan de conclusies beschreven die uit de resultaten naar voren komen. Hieruit volgen de aanbevelingen. Deze conclusies en aanbevelingen gaan in op vraag 7 uit de offerte: *‘Hoe kan het netwerk (van taalaanbieders in Nieuw West) verbeterd worden?’*.

CONCLUSIES

Er kan geconstateerd worden dat er sprake is van een terugtocht van de overheid als dé plek waar het probleemoplossend vermogen van de samenleving als geheel is geconcentreerd (Bekker, 2012). Er wordt ook wel gesproken van een verplaatsing van het sturende of probleemoplossende vermogen van een samenleving vanuit het centrum van de staatsinstituties naar andere delen van de samenleving of andere delen van de overheid. Er vinden bijvoorbeeld horizontale verschuivingen plaats ten gunste van bedrijven, het maatschappelijk middenveld en de burger (Bekkers, 2012). Horizontale sturing wordt gekoppeld aan het begrip ‘netwerk’.

In het kader van de terugtrekkende overheid is het belangrijk dat de taalaanbieders een netwerk vormen waarbij wederzijdse contacten bestaan tussen de formele en non-formele taalaanbieders en waarbij ze het aanbod op elkaar afstemmen. Idealiter vormen zich binnen het netwerk van taalaanbieders ook ketens van taalaanbieders die het taalaanbod voor de diverse doelgroepen (met verschillende leerwensen) op elkaar afstemmen. Bij ketensamenwerking begint een taalbehoefte bij een taalaanbieder die op dat moment het beste aanbod voor hem heeft en wordt hij doorverwezen naar een andere taalaanbieder als dit voor het verder verbeteren van de taalvaardigheid wenselijk is. Een sterk netwerk en ketensamenwerking kunnen er op deze manier voor zorgen dat meer taalbehoefte geholpen kunnen worden en in een beter toegesneden aanbod kunnen worden geplaatst. Daarom is in het huidige onderzoek onderzocht in hoeverre in Nieuw-West sprake is van een netwerk van taalaanbieders en of er ook sprake is van ketens binnen het netwerk.

In stadsdeel Nieuw-West bestaan kleine stukjes netwerk van taalaanbieders die met elkaar samenwerken en op regelmatige basis cursisten naar elkaar doorverwijzen. Er is een voorbeeld van een nauwe samenwerking tussen drie non-formele aanbieders onderling (horizontale samenwerking) en een van een formele taalaanbieder die samenwerkt met een non-formele taalaanbieder (verticale samenwerking). Deze samenwerkingsverbanden laten onverlet dat er nog veel te winnen valt om de samenwerking tussen taalaanbieders te verbeteren. Van een hecht netwerk tussen de taalaanbieders is nog geen sprake. Laat staan dat de taalaanbieders als keten functioneren. Het is daarom belangrijk om het netwerk sterker te maken en wenselijk dat taalaanbieders binnen het netwerk ketensamenwerkingen aangaan.

De oorzaken van de relatief geringe samenwerking zijn divers. Vooral non-formele taalaanbieders ontstaan vaak vanuit een maatschappelijke wens om mensen te helpen zelfredzamer en gelukkiger te worden en de medewerkers (meestal taalvrijwilligers) worden minder gedreven door organisatiewaarden en meer door maatschappelijke waarden. Naast het gegeven dat er veelal wordt gewerkt met beperkte middelen en vrijwilligers (zonder vergoeding) betekent dit dat ze vaak niet de organisatiegraad en professionaliteit hebben van formele organisaties.

Daarnaast ontstaan voortdurend nieuwe initiatieven. Het is heel moeilijk om het overzicht te houden van de verschillende taalaanbieders die in een gebied actief zijn en om te weten wat ze doen. Veel respondenten wezen op deze veranderlijkheid en grilligheid van het veld. Digitale overzichten van het taalaanbod die hierin de helpende hand moet bieden, worden onvoldoende gekend en zijn door de vele nieuwe initiatieven al snel gedateerd. Bij formele taalaanbieders spelen ook concurrentieoverwegingen mee. Deze hebben betrekking op andere formele aanbieders maar ook op non-formele aanbieders die ook mensen opleiden voor het inburgeringsexamen. De bestaande samenwerkingsverbanden (tussen ABC, De Hippe Heks, Vrouw en Vaart, en tussen Toptaal en STOC

zijn in convenanten of contracten vastgelegd. Deze samenwerkingen geven het belang aan van het formeel vastleggen van samenwerkingsverbanden.

Een ander punt is nog dat vele taalaanbieders afhankelijk zijn van aanbestedingen (formeel aanbod) of van subsidies (non-formeel aanbod). Dit zorgt ervoor dat ze weinig financiële zekerheid hebben voor de toekomst en dit bemoeilijkt samenwerkingsverbanden met andere taalaanbieders aangezien de organisatie hierdoor intern georiënteerd kan raken.

Tot slot ontbreekt op dit moment een centrale regie van het netwerk van taalaanbieders, nu het stadsdeel dit niet meer doet. Dit, in combinatie met weinig geformaliseerde bijeenkomsten tussen taalaanbieders, bemoeilijkt ook de samenwerking en het vormen van een hechte keten tussen taalaanbieders. Uit de literatuur (Bekkers, 2012) blijkt dat het voor de coördinatie binnen het netwerk belangrijk is om een ketenregisseur te hebben. In het meest ideale geval is dit een onafhankelijke partij die geen eigen belangen in het netwerk heeft.

Uit de resultaten blijkt ook dat nog niet de volledige verscheidenheid aan taalbehoefteigen evenredig bediend wordt. Het (non-formele) aanbod richt zich vooral op anderstalige vrouwen en op de lagere taalniveaus (van A0 tot A2). Mannen, autochtonen en cursisten die zich willen bekwamen in de hogere taalniveaus worden vanuit het non-formele aanbod minder goed bediend.

Een andere manier om meer taalbehoefteigen te bedienen is gelegen in betere signalering en werving van cursisten. Het blijkt dat de meeste taalaanbieders er een weinig actief wervingsbeleid op na houden. Veel taalaanbieders zetten vooral 'traditionele' wervingsmethoden in zoals het uitdelen van folders of het bijwerken van de website. Tegelijk doen weinig taalaanbieders actief hun best om het aantal vindplaatsen van laaggeletterden te vergroten, terwijl dit juist het meest kansrijk lijkt om een grotere groep laaggeletterden te werven. Hier valt, naast de versterking van het netwerk, dus ook nog veel te winnen om meer taalbehoefteigen op een hoger taalniveau te brengen.

AANBEVELINGEN

Op basis van de conclusies komen wij tot een aantal aanbevelingen voor de gemeente, en een aantal aanbevelingen voor de taalaanbieders zelf.

De aanbevelingen voor de gemeente zijn:

- Zorg dat de bestaande digitale overzichten van het taalaanbod (formeel en non-formeel) bekend worden bij de taalaanbieders en dat deze ook gebruikt worden en regelmatig een update krijgen.
- Wijs een partij aan die de regie van het taalnetwerk in stadsdeel Nieuw-West op zich neemt nu deze verdwijnt vanuit het stadsdeel. Een mogelijkheid zou zijn om een taalaanbieder aan te wijzen als regisseur en leider van de keten of een welzijnsorganisatie als relatief onafhankelijke externe netwerkregisseur hiertoe aan te wijzen.
- Institutionaliseer de samenwerking tussen formeel en non-formeel taalaanbod (zoals bij de taal oefenplekbemiddelaars). Stel minimumeisen, bijvoorbeeld via subsidievoorwaarden, aan het aantal doorverwijzingen van formeel naar non-formeel en omgekeerd van non-formeel naar formeel.
- Verplicht de registratie van de doorstroom bij subsidieontvangers.
- Organiseer kennisbijeenkomsten voor non-formele taalaanbieders en kleinschalige vrijwilligersorganisaties hoe subsidie aan te vragen en daarin een begeleidende rol in te vervullen.
- Wijs een taalaanbieder een expliciete rol toe bij het bereiken van autochtone laaggeletterden in Amsterdam.
- Zet meer in op lange termijn beleid om meer rust en stabiliteit te brengen in een dynamisch en grillig veld.

De aanbevelingen voor de taalaanbieders zijn:

- Zorg als taalaanbieders zelf ook voor een goed netwerk waarin meer doorverwijzing naar elkaar plaatsvindt zodat er meer maatwerk plaatsvindt. Continueer zelf de Ketenoverleggen Taal (jaarlijks, 2x) in een alliantie onder leiding van een netwerkregisseur. Betrek hierbij Leef en Leer en de welzijnsorganisaties in Nieuw-West.
- Zorg voor rolduidelijkheid tussen formele taalaanbieders en non-formele taalaanbieders. Voor echte taalverbetering of voorbereiding op staatsexamens of het inburgeringsexamen is het formeel aanbod het best toegerust. Non-formele aanbieders zijn veel beter in staat om taalbehoefigen op te sporen; het aanbod is goedkoper, de contacten met de buurt zijn vaak beter.
- Zorg zelf voor meer hechte samenwerkingsverbanden zoals de samenwerking tussen ABC, Vrouw en Vaart en De Hippe Heks. Dit impliceert het tekenen van convenanten over doorstroom en het delen van taaldocenten.
- Zet meer in op het bereiken van laaggeletterde mannen via potentiële vindplaatsen zoals STOC, MOS en Daadkr8.
- Veel taalbehoefigen worden nog niet bereikt omdat taalaanbieders ze niet in het vizier hebben. Het is belangrijk dat taalaanbieders meer gebruik maken van waarschijnlijke vindplaatsen van taalbehoefigen. Dit geldt vooral voor formele taalaanbieders die niet geworteld zijn in de wijken zoals veel non-formele taalaanbieders wel zijn. Door goede contacten te onderhouden met schuldhulpverlening, Ouder en Kind teams en zorginstellingen zoals de GGD en GGZ en andere organisaties waar taalbehoefigen te vinden zijn, kunnen afspraken gemaakt worden over het doorverwijzen naar het formele en non-formele aanbod.
- Non-formele aanbieders moeten meer ingaan op thema's die aan taal gerelateerd zijn. Het helpt als het aanbod van non-formele aanbieders een breder doel heeft dan taalverbetering alleen. Het gaat dan bijvoorbeeld om het vergroten van de zelfredzaamheid en de autonomie van cursisten waarbij het verwerven van grotere taalvaardigheid een middel is om deze doelen te verwezenlijken. Non-formele taalaanbieders kunnen meer aanhaken op de problemen waar de doelgroep tegenaan loopt zoals werk, zorg, omgaan met administratie en financiën. Taal is dan een manier om ze te helpen deze problemen aan te pakken. Op deze manier sluit de taalaanbieder meer aan bij de belevingswereld van de doelgroep. Door deze laagdrempelige aanpak kunnen non-formele taalaanbieders een goede eerste stap vormen in een keten met hierin ook formele taalaanbieders naar wie ze de cursisten in een later stadium eventueel kunnen doorverwijzen.
- Samenwerking op alleen managementniveau is niet voldoende. Zet meer in op samenwerking op uitvoeringsniveau en inhoudelijke uitwisseling tussen docenten om concrete uitvoeringsproblemen op te lossen.
- Zet meer in op doorstroom naar een hoger taalniveau binnen het non-formeel aanbod. De meeste taalcursussen binnen het non-formele aanbod richten zich op A1 en A2 niveau. De doorstroom naar hogere taalniveaus kan bereikt worden door samenwerking tussen een taalaanbieder die zich richt op de A1-A2 niveau en een taalaanbieder die zich richt A2-B1/B2 niveau. Op die manier kan er een keten ontstaan.
- Non-formele taalaanbieders dienen naar inburgeraars toe duidelijk te communiceren over het Blik op Werk Keurmerk en dat DUO taallessen bij een vrijwilligersinitiatief niet accepteert voor een ontheffingsplicht. Door duidelijk te communiceren over verwachtingen en verplichtingen kan de doorstroom naar formele taalaanbieders gestimuleerd worden.
- Bepaal als taalaanbieders gezamenlijk wat de minimale kwaliteitseisen zijn voor een taalvrijwilliger. Nu verschilt dit per organisatie. Het dient aanbeveling om de lat niet te hoog te leggen zodat het worden van een taalvrijwilliger laagdrempelig blijft. Zorg daarnaast voor basistrainingen en voortdurende scholing voor taalvrijwilligers.

APPENDIX A: FACTSHEETS PER TAALAANBIEDER

FACTSHEETS NON-FORMEEL AANBOD

DAADKR8

Aanbod per doelgroep

Mannencentrum Daadkr8 voert activiteiten uit die gericht zijn op ontmoeting, actief worden in de buurt, taalvaardigheden vergroten en kansen op werk vergroten. De doelgroep waar Daadkr8 zich op richt zijn mannen uit de buurt. Het gaat meestal om allochtone mannen (nieuwkomers, oudkomers, laag-, midden- en hoogopgeleid), maar dat is niet per se de doelgroep. Er zijn vier verschillende soorten taallessen die meerdere malen per week worden aangeboden en gevolgd kunnen worden (laag, midden, hoog taalniveau). Er is een kleine analfabetengroep die één op één begeleiding krijgen. De cursus Nederlandse taal wordt van maandag tot en met donderdag aangeboden en richt zich op het lagere taalniveau, A1. De cursus Nederlands lezen en Schrijven wordt ook van maandag tot en met donderdag aangeboden en richt zich op A1/A2 als taalniveau. De cursus Nederlands: Grammatica wordt op maandag en donderdag aangeboden en richt zich op een hoger taalniveau, B1/B2. Aan deze taallessen nemen bijvoorbeeld midden- of hoogopgeleide nieuwkomers deel die zich voorbereiden op het Staatsexamen I en II.

Docenten

Het mannencentrum Daadkr8 heeft één coördinator die in dienst is van SEZO Maatschappelijke Dienstverlening. Daarnaast zijn er in totaal 20 vrijwilligers die verbonden zijn aan Daadkr8. Een deel daarvan is betrokken bij de organisatie, fitnesslessen, computerlessen of de hardlooptgroep. Er zijn 6 vrijwilligers als taaldocent actief bij Daadkr8. De vrijwilligers zijn via-via bij Daadkr8 terechtgekomen of via Taal voor het Leven en de Vrijwilligerscentrale. De vrijwilligers worden begeleid door de coördinator die tevens het aanspreekpunt is.

Opleiding vrijwilligers/scholingsbijeenkomsten

Alle vrijwilligers hebben een training gevolgd die verzorgd is door Taal voor het Leven van Stichting Lezen & Schrijven. Daarnaast is er een interne training verzorgd door Blik op Talent in samenwerking met de Vrijwilligerscentrale.

Lesmethode/lesmateriaal

Er wordt van divers leermateriaal gebruik gemaakt. Hieronder een selectie uit het lesmateriaal:

- Beter Lezen. Cursus voor beginnende volwassen lezers in het Nederlands (deel 1 en 2)
- Toets Gesproken Nederlands. Studieboek/voorbereiding op de taaltoets van het inburgeringsexamen
- Code 1, 2 en 3
- De Opmaat. Naar NT2-niveau A2
- De Sprong. Van NT2-niveau A2 naar B1
- De Finale. Voorbereiding op het Staatsexamen NT2 II
- Klare Taal! Uitgebreide basisgrammatica NT2
- De Delftse Methode
- Schrijf Vaardig. Methode met grammaticale opbouw voor anderstaligen (deel 1, 2 en 3)
- Schrijven op B1. Examentraining Schrijfvaardigheid voor het Staatsexamen I
- Schrijven op B2. Examentraining Schrijfvaardigheid voor het Staatsexamen II
- Taaltrainer. Voor gevorderden anderstaligen
- Oefenen.nl: Lees en Schrijf! Taal op je werk
- Oefenen.nl: Taalklas.nl Plus

- Van Sinterklaas tot Suikerfeest
- Succes! (Van Taal voor het Leven)

Werving

Daadkr8 doet geen actieve werving specifiek op taal gericht. Cursisten melden via mond-tot-mond reclame.

Toetsing

Er worden toetsen afgenomen om cursisten in de juiste taalgroepen te plaatsen en te laten doorstromen.

Analyse resultaten

De toetsresultaten worden geanalyseerd door de projectcoördinator en de vrijwilligers.

Intake

Voor de intake wordt er gebruik gemaakt van een intakeformulier. Het betreft een vragenlijst die mondeling wordt doorgenomen met de kandidaten. Het doel is om in kaart te brengen wat er aan de hand is. Op basis van het gesprek wordt er ingeschat in welke groep de deelnemer terecht komt. Er wordt geen test afgenomen.

Administratie instroom en doorstroom cursisten

De instroom en de personalia van de cursisten worden geregistreerd in een Excel document. De uitstroom en doorstroom worden niet geregistreerd.

Voornaamste redenen voor het afhaken van cursisten zijn: persoonlijke omstandigheden (gezondheidsproblemen of zwangerschap), te druk met werk of motivatieproblemen.

Duur traject

De overige taalcursussen hebben geen vaste duur. Hoe lang de cursisten deelnemen verschilt sterk per cursist. Er is sprake van een doorlopend aanbod en de cursisten krijgen geen certificaat.

Financiering

Het mannencentrum Daadkr8 wordt gefinancierd vanuit het stadsdeel en WPI (Werk, Participatie en Inkomen). Daarnaast wordt er geprobeerd om via fondsen een financiële bijdrage voor projecten te ontvangen.

Prijs

De cursisten betalen geen bijdrage voor de lessen Nederlands en ook geen eenmalig inschrijfgeld. Voor koffie of thee wordt € 0,20 betaald.

Lesrooster

Maandag

10.30 – 12.30 uur: Nederlands 2: taal
 10.30 – 12.30 uur: Nederlands 1: lezen en schrijven
 13.00 – 15.00 uur: Nederlands 3: grammatica

Dinsdag

10.30 – 12.30 uur: Nederlands 2: taal
 10.30 – 12.30 uur: Nederlands 1: lezen en schrijven

Woensdag

10.30 – 12.30 uur: Nederlandse taal
 10.30 – 12.30 uur: Nederlands: lezen en schrijven

Donderdag

10.30 – 12.30 uur: Nederlandse taal
 10.30 – 12.30 uur: Nederlands: lezen en schrijven
 13.00 – 15.00 uur: Nederlands: grammatica

DE HIPPE HEKS

Aanbod per doelgroep

De Hippe Heks is een vrouwontmoetingscentrum waar vrouwen van alle achtergronden en leeftijden elkaar ontmoeten en van elkaar leren. De meeste vrouwen hebben een Turkse of Marokkaanse achtergrond. Het doel van de Hippe Heks is hen te helpen zich te ontwikkelen en deel te nemen aan de maatschappij. De Hippe Heks biedt daarvoor onder andere verschillende soorten taallessen aan: naast Engels en Arabisch is het vooral Nederlandse les op verschillende niveaus. De cursistenpopulatie is heel divers (nieuwkomers, oudkomers, laag-, midden- en hoogopgeleid) en het taalniveau van de lessen loopt van A0 tot B1. In totaal heeft de Hippe Heks op dit moment naar schatting 50 tot 55 cursisten onder haar hoede. De Hippe Heks geeft aan negen groepen (verschillende taalniveaus) per week taalonderwijs. Zes van de negen groepen doen mee aan het project EVA van Stichting Lezen & Schrijven. De Hippe Heks biedt taallessen aan van twee uur per week, waaronder een keer per week een conversatieles en 'conversatie tijdens de koffies', een laagdrempelig inloophmoment. De grootste groep cursisten wordt op dit moment gevormd door inburgeraars.

Docenten

De Hippe Heks werkt met 1 betaalde kracht (coördinator) die ondersteund wordt door stagiaires en vrijwilligers. Hiernaast zijn er 6 taalvrijwilligers werkzaam waarvan er een achtergrond heeft als taaldocent. De taalvrijwilligers zijn ingestroomd via organisaties die aansluiten bij de Hippe Heks, zoals het Amsterdams Buurvrouwen Contact of via het netwerk van emancipatiecentra.

Opleiding vrijwilligers/ scholingsbijeenkomsten

Er is geen verplichte training voor de vrijwilligers. Voor het EVA project doen alle taalvrijwilligers en de coördinator mee aan een training die verzorgd wordt door Stichting Lezen & Schrijven

Lesmateriaal/lesmethode

Er is geen standaardlesmethode die gebruikt wordt, omdat de lesgroepen zelf verschillende niveaus hebben. De docenten moeten daarom maatwerk verrichten. Alle boeken van Taal voor het Leven worden gebruikt en verder wisselt het per docent. Er wordt van divers leermateriaal gebruik gemaakt. Hieronder een selectie uit het lesmateriaal:

- Verder Lezen. Leesteksten voor anderstaligen
- Ijsbreker (1 en 2)
- Spreektaal
- Schrijven in Nederland. Basiscursus schrijven 0-A1 voor anderstalige volwassenen
- Eenvoudige basisgrammatica NT2
- Klare Taal! Uitgebreide basisgrammatica NT2
- De Delftse Methode
- Stap. Nederlands voor anderstaligen (1 en 2)
- Succes! (van Taal voor het Leven)

Werving

De Hippe Heks plaatst haar programmering, waaronder het taalaanbod, in de reguliere media. De werving is niet specifiek op taal gericht. Er worden folders uitgedeeld in de buurt en in het netwerk en er worden advertenties geplaatst in bladen zoals de Westerpost. Verder profileert De Hippe Heks zich via de PR van Eigenwijks, via Facebook en op participatiemarkten.

Toetsing

Er worden geen toetsen afgenomen. In één van de groepen wordt er dictees afgenomen.

Analyse resultaten

Er vindt geen analyse van toetsresultaten plaats.

Intake

Voor de intake wordt gebruik gemaakt van een intakeformulier. Het betreft een vragenlijst die mondeling kan worden afgenomen. Er wordt ook een test afgenomen, op het gebied van lezen, schrijven en spreken, om het niveau van de kandidaat te bepalen.

Administratie instroom en doorstroom cursisten

De instroom, uitstroom en de personalia van de cursisten worden via inschrijfformulieren geregistreerd in een database.

Duur traject:

De taalcursussen hebben geen vaste duur. Hoe lang de cursisten er zitten verschilt sterk per cursist. Er is sprake van een doorlopend aanbod en de cursisten krijgen geen certificaat, omdat de Hippe Heks daartoe ook niet de bevoegdheid heeft (flankerend taalonderwijs).

Kosten traject

De kosten zijn €6 per maand voor een keer per week les, €9 per maand voor twee keer per week les, en €12 per maand voor drie keer per week les.

Financiering

De Hippe Heks wordt gefinancierd vanuit stadsdeel Nieuw-West. Het lesmateriaal vanuit het project EVA is gratis vanuit Stichting Lezen en Schrijven, het overig lesmateriaal wordt bekostigd door de Hippe heks op advies van de docenten.

Lesrooster

Maandag

9.30 - 11.30 uur: Nederlandse les (A2)

12.30 – 14.30 uur: Nederlandse les (A0-A1)

13.00 – 15.00 uur: Nederlandse les (B1)

Woensdag

9.30 – 11.30 uur: Nederlandse les (A2-B1)

9.30 – 11.30 uur: Nederlandse les voor beginners (A1)

Donderdag

9.30 – 11.30 uur: Nederlandse les (B1)

12.30 – 14.30 uur: Nederlandse les (A1-A2)

13.00 – 15.00 uur: Nederlandse conversatieles (A1)

Vrijdag

9.30 – 13.00 uur: Nederlandse les, individuele begeleiding

VROUW EN VAART

Aanbod per doelgroep

De doelgroep waar Vrouw en Vaart zich op richt zijn allochtone vrouwen. Alle subgroepen zijn vertegenwoordigd in de cursistenpopulatie: Nederlands sprekend (in Nederland op school gezeten), reeds geruime tijd in Nederland, Nieuwkomers, Laag/midden/hoogopgeleid en analfabeet.

Vrouw en Vaart organiseert heel veel conversatielessen Nederlands. Vrouw en Vaart heeft zich daar in het begin erg op gericht. Daarnaast zijn er ook specifieke conversatielessen/alfabetisering voor een grote groep oude Marokkaanse vrouwen die analfabeet is. Vanuit het project Vooruit van de Vrije Universiteit (VU) zijn er ook vrijwilligers actief op het gebied van lezen en schrijven. Sinds kort is er ook het project Educatie voor Vrouwen met Ambitie (EVA) van Stichting Lezen & Schrijven. De Nederlands sprekende cursisten volgen voornamelijk dit traject. Het niveau van de taaltrajecten is gericht op A0-A1 of A1-A2.

Docenten

Vrouw en Vaart heeft 1 manager en 1 coördinator als vaste krachten. Voor de taallessen zijn er vier docenten. Alle vier docenten zijn vaste vrijwilligers. Naast deze vier vaste taalvrijwilligers zijn er ook vijf stagiaires (MBO en HBO) die de vaste vrijwilligers bij de taallessen ondersteunen. Vanuit het project VoorUit zijn er vier universitaire studenten als vrijwilliger betrokken bij de taallessen.

Opleiding vrijwilligers/scholingsbijeenkomsten

Alle vrijwilligers hebben een training gevolgd die verzorgd is door Taal voor het Leven van Stichting Lezen & Schrijven. Daarnaast hebben er voor de vrijwilligers ook trainingen plaatsgevonden die verzorgd zijn door de VU.

Lesmethode/lesmateriaal

De cursisten doen veel aan zelfstudie. Ze dienen thuis per dag 1-3 uur bezig te zijn met:

- www.book2.nl : anders-gealfabetiseerden
- www.jekanmewat.nl : A1 niveau

Verder worden de volgende handvatten aangereikt voor de inburgeraars:

- toetskns.nl
- kennisvan.nl/leerwandeling
- vo.malmbergmethodes.nl
- lingua-incognita.nl
- nt2taalmenu.nl
- oefenen.nl - taal
- Het Jeugdjournaal

Tijdens het lesgeven wordt er een selectie gebruikt uit:

- STAP 2
- Nieuwe Start
- CP hometrainer
- Breekijzer CD's
- Disney CD's
- En eigen aantekeningen.

Voor EVA wordt onder meer gebruik gemaakt van:

- Beter Lezen
- Spreektaal (niveaus 1 en 2, van Taal voor het Leven)
- Succes! (Taal voor het Leven)

Werving

Vrouw en Vaart doet geen actieve werving specifiek op taal gericht. De werving is meer gericht op het totaalaanbod van Vrouw en Vaart en daar is taal wel een belangrijk onderdeel van.

Toetsing

Er worden geen toetsen afgenomen.

Analyse resultaten

Er vindt geen analyse van toets resultaten plaats.

Intake

Voor de intake wordt er gebruik gemaakt van een intakeformulier. Het betreft een vragenlijst die mondeling wordt doorgenomen met de kandidaten. Er wordt geen toets afgenomen. De intakes worden

meestal door de stagiaires afgenomen. Op basis van het gesprek wordt de cursist in een groep ingedeeld. Praktische overwegingen kunnen ook een rol spelen bij de groepsindeling. Voor het project EVA bepaalt, naast het gebruikelijke intakeformulier, een professionele docent het niveau van de cursisten tijdens de eerste bijeenkomsten.

Administratie instroom en doorstroom cursisten

De instroom en de personalia van de cursisten wordt geregistreerd in een database. De uitstroom en doorstroom wordt niet geregistreerd. Voornaamste redenen voor het afhaken van cursisten zijn: persoonlijke omstandigheden (gezondheidsproblemen of zwangerschap).

Duur traject

Het project EVA heeft een vaste duur van een half jaar. De overige taalcursussen hebben geen vaste duur. Hoe lang de cursisten er zitten verschilt sterk per cursist. Er is sprake van een doorlopend aanbod en de cursisten krijgen geen certificaat.

Prijs

Er wordt van de cursisten een financiële bijdrage gevraagd van € 15 voor 20 lessen (een half jaar).

Financiering

De taallessen worden niet gefinancierd. Er wordt gewerkt met vrijwilligers. Stichting Lezen & schrijven levert materiaal, trainingen en deskundigheid. Vanuit het stadsdeel wordt er exploitatiesubsidie ontvangen en er zijn subsidiestromen vanuit de centrale stad en het Rijk gericht op activiteiten.

Lesrooster

EVA:

Educatie voor Vrouwen met Ambitie (Taal voor het Leven): Nederlands lezen en schrijven, rekenvaardigheden en digitale vaardigheden
Verschillende dagen en tijden

Conversatielessen Nederlands:

Verschillende dagen en tijden

Conversatieles Aansluitingsles Inburgering

Maandagmiddag: 13.00 -15.00 uur

Begeleiding inburgeringsexamen:

Vrijdag: 9.00 - 12.00 uur

NISA FOR NISA

Aanbod per doelgroep

Nisa for Nisa is een zelforganisatie en richt zich op de behoeften en vragen van migrantenvrouwen en – meiden en hun gezinnen. Het doel van de activiteiten is de positie van migrantenvrouwen te versterken en het 'onbespreekbare bespreekbaar' te maken. Op dinsdag is er conversatieles Nederlands 'Samen praten in het Nederlands'. Dit aanbod is doorlopend en vindt wekelijks plaats. Het is een laagdrempelige activiteit waarbij gezelligheid voorop staat. Lezen en schrijven in het Nederlands vindt vrijdagmiddag plaats. De cursusgroep bestaat uit maximaal 12 vrouwen. De taallessen zijn vooral gericht op grammatica en spelling en sluiten aan op de lesstof van het inburgeringscursus (A1-A2).

Docenten

Nisa for Nisa heeft vier groepen medewerkers: vrijwilligsters, vertrouwenspersonen, stagiaires en betaalde medewerkers. Daarnaast heeft Nisa for Nisa een bestuur dat ondersteund wordt door een adviesraad. De lessen Nederlands worden verzorgd door in totaal drie taalvrijwilligers. De cursus

Samen praten in het Nederlands wordt geleid door twee taalvrijwilligers. De cursus Lezen en Schrijven in het Nederlands wordt geleid door één vrijwilliger met een achtergrond als docent.

Opleiding vrijwilligers/scholingsbijeenkomsten

Een deel van de vrijwilligers heeft een training gevolgd die verzorgd is door Taal voor het Leven van Stichting Lezen & Schrijven. Een ander deel is getraind door Taal voor het Leven Gilde Amsterdam.

Lesmethode/lesmateriaal

Voor Samen Praten in het Nederlands wordt iedere week een nieuw thema gekozen waarover gediscussieerd wordt. Er wordt dan geoefend hoe bepaalde woorden worden uitgesproken. De docenten gebruiken hiervoor onder andere krantenknipsels. Voor Lezen en Schrijven in Nederlands wordt inburgeringsmateriaal gebruikt.

Werving

Nisa for Nisa doet geen actieve werving specifiek op taal gericht. Cursisten komen via mond-tot-mond reclame instromen.

Toetsing

Er worden geen toetsen afgenomen.

Analyse resultaten

Er vindt geen analyse van toetsresultaten plaats.

Intake

Voor de intake wordt er gebruik gemaakt van een intakeformulier. Het betreft een vragenlijst die mondeling wordt doorgenomen met de kandidaten. Er wordt geen toets afgenomen.

Administratie instroom en doorstroom cursisten

De instroom en de personalia van de cursisten wordt geregistreerd in een database. Als het bekend is wordt de uitstroom en doorstroom geregistreerd. Soms is dat niet bekend.

Voornaamste redenen voor het afhaken van cursisten zijn: zwangerschap of het vinden van een vrijwilligersbaan.

Duur traject

Een taaltraject duurt in principe maximaal een jaar.

Prijs

De cursisten betalen geen bijdrage voor de lessen Nederlands. Er wordt wel eenmalig inschrijvingsgeld betaald van € 20.

Financiering

Nisa for Nisa ontvangt van het stadsdeel Nieuw-West subsidie voor de basisexploitatie. Daarnaast ontvangt Nisa for Nisa projectgelden van de centrale stad en doet men beroep op bijdragen van meerdere fondsen zoals het Oranje Fonds, het Skanfonds en het VSBfonds.

Lesrooster

Maandagmiddag

Samen praten in het Nederlands

Vrijdagmiddag

Lezen en schrijven in het Nederlands

STOC

Aanbod per doelgroep

STOC (Stichting Turks Onderwijs Centrum) richt zich op anderstaligen (NT2). Deelnemers kunnen op drie niveaus leskrijgen. Deelnemers op niveau 1 hebben een laag taalniveau. Dit niveau heeft als doel dat deelnemers in het dagelijks leven kunnen communiceren in het Nederlands (A1). Deelnemers op niveau 2 hebben een hoger taalniveau en volgen de lessen om beter Nederlands te leren en zich voorbereiden op bijvoorbeeld het inburgeringsexamen (A2). Deelnemers op niveau 3 zijn meestal hoogopgeleid en jong en willen zich bijvoorbeeld voorbereiden op het staatsexamen (B1/B2). Niveaus 1 en 2 zijn taallessen in groepsvorm. Op niveau 3 zijn de lessen individueel. Ook geeft STOC taallessen aan Nederlanders die Turks willen leren.

Docenten

Bij STOC werken 16 taalvrijwilligers waarvan drie vaste taalvrijwilligers met jarenlange ervaring in het NT2 volwassenonderwijs. Dit team van taalvrijwilligers wordt ondersteund door 20 MBO stagiaires van het ROC.

Opleiding vrijwilligers/ scholingsbijeenkomsten

Alle taalvrijwilligers van STOC hebben een training gevolgd die verzorgd is Stichting Lezen & Schrijven. Een opleiding voor de taalvrijwilligers is niet verplicht, maar wordt wel aangemoedigd. De taalvrijwilligers worden via-via geworven.

Lesmateriaal

Er wordt gebruikt gemaakt van divers leermateriaal. Hieronder een selectie uit het lesmateriaal:

- Beter Lezen. Cursus voor beginnende volwassen lezers in het Nederlands (deel 1 en 2)
- De Opmaat. Naar NT2-niveau A2
- Code 1, 2 en 3
- Ijsbreker 1, 2 en 3
- Lezen, las, gelezen. Leescursus voor hoogopgeleide volwassenen
- Help! 3. Zal ik u even helpen? Een cursus Nederlands voor anderstaligen
- Zelfontwikkeld materiaal

Werving

Er is geen actief wervingsbeleid. STOC heeft wel folders waarin het aanbod beschreven staat en die worden soms uitgedeeld. Daarnaast heeft STOC drie accounts op Facebook waarmee werving plaatsvindt.

Intake

Voor de intake wordt er gebruik gemaakt van een intakeformulier. Het betreft een vragenlijst die mondeling kan worden afgenomen. Er wordt geen toets afgenomen.

Toetsing

Er wordt iedere maand getoetst via zelfontwikkelde toetsen. Een voldoende behalen op deze toetsen is een voorwaarde voor het krijgen van een certificaat aan het eind van het jaar.

Analyse resultaten

De toetsresultaten worden door de drie vaste taalvrijwilligers (met een onderwijsachtergrond) geanalyseerd.

Administratie instroom en doorstroom cursisten

De instroom en de personalia van de cursisten worden geregistreerd in een database (worddocument). De doorstroom wordt niet geregistreerd.

Voornaamste redenen voor het afhaken van cursisten zijn: persoonlijke omstandigheden (gezondheidsproblemen of zwangerschap), te druk met werk of motivatieproblemen.

Duur traject

Een traject duurt een lesjaar van 10 maanden (het hele jaar minus de zomermaanden).

Kosten traject

Er wordt van cursisten een financiële bijdrage gevraagd van €5 per maand voor koffie en thee.

Financiering programma's

De taallessen worden niet gefinancierd. Er wordt gewerkt met vrijwilligers. De ruimte wordt gefinancierd vanuit de eigen bijdrage en via donateurs.

Lesrooster

Maandag

13.00 – 15.00 uur: Nederlandse taal

18.00 – 21.00 uur: Nederlandse taal

Woensdag

13.00 – 15.00 uur: Nederlandse taal

18.00 – 21.00 uur: Nederlandse taal

Zondag

Overdag: 6 uur Nederlandse taallessen voor ondernemers

AKROS

Aanbod per doelgroep

Akros is al jaren actief en met name in stadsdeel West. De organisatie is voortgekomen uit Stichting Welzijn De Baarsjes. Akros is gespecialiseerd in het leren van de Nederlandse taal aan analfabeten en anders gealfabetiseerde inburgeraars en laagopgeleide deelnemers. Akros biedt verschillende soorten trajecten aan: inburgeringstrajecten, alfabetiseringstrajecten, educatietrajecten, examentrainingen, reperatieaanbod voor inburgeraars (extra lessen voor inburgeraars die aan het eind van het traject niet geslaagd zijn voor het inburgeringsexamen) en vervolgtrajecten voor inburgeraars. De taaltrajecten zijn gericht op de niveaus A1 en A2. Voor de analfabeten zijn er de trajecten Alfa A, Alfa B en Alfa C.

Docenten

Akros heeft een team van 12 professionele gecertificeerde NT2 docenten die ondersteund worden door een team van 30 ervaren taalvrijwilligers. Daarnaast is er een ondersteuningsteam van 8 mensen dat zorgt voor de organisatie en coördinatie.

Opleiding vrijwilligers/scholingsbijeenkomsten

Elke taalvrijwilliger volgt een interne taaltraining van vier dagdelen, specifiek gericht op de taalgroepen van Akros.

Lesmethode/lesmateriaal

Er wordt gebruikt gemaakt van divers leermateriaal. Hieronder een selectie uit het lesmateriaal:

- SpreekTaal
- Melkweg
- Lees en schrijf!
- TaalCompleet A1 en A2 van Kleurrijker
- Stap 1: Nederlands voor Anderstaligen
- Welkom in Nederland. KNM: Kennis van de Nederlandse Maatschappij voor het inburgeringsexamen
- Samen Lezen. Oefenen met lezen van A1 naar A2
- Beter Lezen. Cursus voor beginnende volwassen lezers in het Nederlands
- 7/43 (voor alfabetisering)

- Oefenen.nl
- Succes! Van Taal voor het Leven

Werving

Akros doet geen actieve werving specifiek op taal gericht. Cursisten komen via-via of via mond-tot-mond reclame instromen.

Toetsing

Er wordt getoetst op A1-niveau en A2-niveau om de doorstroom te bepalen. Verder worden er ook Alfatoetsen afgenomen om de doorstroom richting inburgering te bepalen. De leerdoelen worden in cursuscontracten vastgelegd.

Analyse resultaten

De toetsresultaten worden geanalyseerd door de projectleiding. Op basis van die analyses worden er prognoses gemaakt over het aanbod in de toekomst.

Intake

Voor de intake wordt er gebruik gemaakt van INT2 (Intake-instrument NT2) van bureau ICE. Het INT2 is een pakket toetsen op papier waarmee er een volledig beeld kan worden verkregen van het startniveau van een NT2-cursist. Alle taalvaardigheden komen aan bod: gesprekken voeren, lezen, luisteren en schrijven. Daarnaast wordt ook de leerbaarheid, de motivatie en de praktische omstandigheden van de cursist in kaart gebracht.

Administratie instroom en doorstroom cursisten

De instroom en de personalia van de cursisten worden geregistreerd in verschillende databases en cliëntvolgsystemen (EDISA, Piezo en Excel lijsten). De doorstroom wordt niet geregistreerd.

Duur traject

Er is sprake van een vast aantal uren per week: 6 uur per week groepslessen en drie uur per week zelfwerkzaamheid. De duur van de trajecten verschilt sterk per cursist omdat er individueel maatwerk wordt geleverd. Cursisten volgen gemiddeld tussen anderhalf en twee jaar cursussen. Analfabeten zitten vaak twee jaar cursussen te volgen. Cursisten die al A1 beheersen zitten ongeveer een jaar op cursussen.

Financiering

De taaltrajecten worden gefinancierd door de gemeente (Educatie & Inburgering). Zelfstandige inburgeraars en vluchtelingen worden gefinancierd via leningen die ze van DUO ontvangen.

Prijs

De deelnemers betalen geen bijdrage. De inburgeraars wel (vanuit DUO-lening).

Lesrooster

Maandag

9.00 – 12.00 uur: Alfabetisering, Administratie en Gezondheid (Macogebouw, Plein 40-45)

9.00 – 12.00 uur: alfabetiseren & zelfredzaamheid (Huis van de Wijk De Aker, Osdorp)

Dinsdag

9.00 – 12.00 uur: Inburgering (Macogebouw, Plein 40-45)

Woensdag

9.00 – 12.00 uur: alfabetiseren & zelfredzaamheid (Huis van de Wijk De Aker, Osdorp)

9.00 – 12.00 uur: Alfabetisering, Administratie en Gezondheid (Macogebouw, Plein 40-45)

Donderdag

9.00 – 12.00 uur: Inburgering (Macogebouw, Plein 40-45)

VOORUIT

Aanbod per doelgroep

VoorUit is een participatieproject waarbij jaarlijks meer dan 70 studenten in ruil voor woonruimte 10 uur per week maatschappelijk werk doen in de wijk waar ze wonen. Zij zijn actief in 9 verschillende wijken in stadsdeel Nieuw-West waarbij elke wijk een coördinator heeft. Het doel van VoorUit is om bij te dragen aan de sociale cohesie door participatie van bewoners te bevorderen. Er worden ook taallessen aangeboden voor volwassenen in stadsdeel Nieuw-West (vrouwengroepen en mannengroepen). Hiermee worden tot nu toe alleen anderstaligen bereikt. Deze taallessen zijn vaak conversatielessen met een laagdrempelig karakter. De taallessen zijn niet ingekaderd in verschillende taalniveaus. Men gaat vraaggericht aan de slag met de deelnemers.

Docenten

De studenten van de VU of de UvA vormen het team van taalvrijwilligers die de lessen verzorgen. Zij worden aangestuurd door 9 wijkcoördinatoren (ouderejaarsstudenten). Verder zijn er drie betaalde krachten die de projectleiding vormen.

Opleiding vrijwilligers/scholingsbijeenkomsten

Alle taalvrijwilligers van VoorUit hebben een training gevolgd die verzorgd is door Taal voor het Leven van Stichting Lezen & Schrijven. De training voor de taalvrijwilligers is niet verplicht, maar wordt wel sterk aangemoedigd. Daarnaast zijn er vijf verplichte kennisbijeenkomsten.

Lesmethode/lesmateriaal

Er wordt veel gebruik gemaakt van oefenen.nl van Leef en Leer. Verder wordt er veel gebruik gemaakt van het lesmateriaal van Taal voor het Leven (Succes!). Daarnaast wordt ook de methode Ijsbreker gehanteerd.

Werving

De studenten worden op verschillende manier geworven. Via de open dagen van de VU en de UvA, via social media, via de website of via mond-tot-mond reclame.

Toetsing

Er worden geen toetsen afgenomen.

Analyse resultaten

Er vindt geen analyse van toetsresultaten plaats.

Intake

Er is geen intake in de vorm van een één op één gesprek. Er wordt een plenaire intake gehouden bij het begin van de lessen van een (nieuw) rooster. Er wordt een rondje gemaakt waar de deelnemers behoefte aan hebben en dat wordt in het lesprogramma opgenomen. Er wordt geen taaltest afgenomen.

Administratie instroom en doorstroom cursisten

De personalia en de presentie van de cursisten worden geregistreerd in een database (Excel). De instroom en doorstroom worden niet geregistreerd.

Voornaamste redenen voor het afhaken van cursisten zijn: persoonlijke omstandigheden (gezondheidsproblemen of zwangerschap) en te druk met werk.

Duur traject

De taallessen hebben geen vaste duur. Hoe lang de cursisten er zitten verschilt sterk per cursist. Er is sprake van een doorlopend aanbod en de cursisten krijgen geen certificaat. De cursisten krijgen 1,5 – 2 uur les per week.

Financiering

VoorUit wordt aan de ene kant gefinancierd door de woningbouwcorporaties die de woningen voor de studenten leveren. En aan de andere kant wordt VoorUit gefinancierd door stadsdeel Nieuw-West, de VU, de UvA en externe fondsen

Prijs

De deelnemers betalen geen bijdrage.

Lesrooster (het rooster verschilt per periode i.v.m. onderwijsroosters VU-studenten):

Maandag

10.00 – 12.00 uur: Taalles vrouwen (Buurthuis VoorUit)
10.00 – 11.00 uur: Taal en computer vrouwen (Huis van de Wijk Pluspunt)
11.00 – 12.00 uur: Taal en computer mannen (Huis van de Wijk Pluspunt)
13.00 – 15.00 uur: Taalles mannen (Buurthuis VoorUit)

Dinsdag

10.30 – 12.30 uur: Mannentaalles (Daadkr8)

Woensdag

9.30 – 11.30 uur: Conversatieles vrouwen (De Dobbekamer)

Donderdag

9.00 – 10.30 uur: Conversatieles vrouwen (Huis van de Wijk De Aker)
9.00 – 10.30 uur: Taalles vrouwen (Buurthuis VoorUit)
13.00 – 15.00 uur: Conversatieles mannen (Tante Ali)

Vrijdag

9.30 – 11.30 uur: Conversatieles vrouwen (Social Garden)
12.00 – 13.00 uur: Taalles vrouwen (Huis van de Wijk Pluspunt)

HART VAN OSDORP

Aanbod per doelgroep

Hart van Osdorp biedt conversatielessen. Er zijn in totaal vier groepen met verschillende niveaus. Het niveau van de conversatielessen is gericht op A0-A1 of A1-A2.

Docenten en lesmateriaal

Hart van Osdorp heeft vier vrijwilligers die zich met de taalactiviteiten bezighouden.

Opleiding vrijwilligers/scholingsbijeenkomsten

De vrijwilligers gaan binnenkort een training volgen bij Stichting Lezen & Schrijven.

Lesmethode

Je goed kunnen uitdrukken is een belangrijk aspect waarop de nadruk ligt. Er wordt onder andere gebruik gemaakt van de methoden van Jenny van der Toorn-Schutte, zoals Op weg en Onderweg. En verder wordt er gebruik gemaakt van de website oefenen.nl van Leef en Leer.

Werving

Cursisten komen via mond-tot-mond reclame instromen, via het netwerk, via de posters en de website.

Toetsing

Er wordt mondeling getoetst.

Analyse resultaten

In de evaluaties met de docenten worden de resultaten besproken.

Intake

Voor de intake wordt er gebruik gemaakt van een intakeformulier. Het betreft een vragenlijst die mondeling wordt doorgenomen met de kandidaten. Er wordt geen test afgenomen.

Administratie instroom en doorstroom cursisten

Er is een registratie van instroom van cursisten. Voornaamste redenen voor het afhaken van cursisten zijn: persoonlijke omstandigheden(gezondheidsproblemen of zwangerschap) en te druk met werk.

Duur traject

De taaltrajecten hebben geen maximumduur.

Prijs

De cursisten betalen geen bijdrage voor de lessen Nederlands.

Financiering

De taaltrajecten worden niet gefinancierd. De ruimte in de BuurtEntree van woningbouwcorporatie Stadgenoot wordt gratis gebruikt.

Lesrooster

BuurtEntree

Maandag

13.00 - 15.00 uur: Nederlandse taal

Woensdag

16.00-17.30: Grammatica

Donderdag

9.00 – 11.00 uur: Nederlandse taal

BUURTTAAL

Aanbod per doelgroep

Buurttaal is een vrijwilligersorganisatie in Amsterdam Nieuw-West voor Nederlandse taallessen aan anderstaligen. De organisatie is opgezet en wordt gerund door ervaren docenten. Er wordt wekelijks les gegeven in kleine groepen. Er wordt uitgegaan van een individueel studieprogramma. De cursistenpopulatie is heel divers (nieuwkomers, oudkomers, laag-, midden- en hoogopgeleid) en de taalniveaus zitten door elkaar in de groepen. De lessen wordt aangeboden op drie verschillende dagdelen in de ochtend en op drie verschillende dagdelen in de avond. De taallessen zijn gericht op niveau A1-A2 (inburgering). Verder zijn er ook een aantal cursisten die onder A1 niveau zitten (analfabeten) en in de avond zijn er ook een aantal cursisten die zich voorbereiden op het Staatsexamen (B1).

Docenten

Het docententeam bestaat uit vrijwilligers die allen ervaren en niet gecertificeerde NT2-docenten zijn. Daarnaast wordt het docententeam ondersteund door vrijwilligers die via de Vrijwilligerscentrale zijn geworven.

Opleiding vrijwilligers/scholingsbijeenkomsten

De taalvrijwilligers zijn zeer ervaren NT2-docenten die lesmateriaal voor docenten NT2 ontwikkelen; b.v. de site “jekanmewat”

Lesmethode/lesmateriaal

Er wordt van divers leermateriaal gebruik gemaakt. Hieronder een selectie uit het lesmateriaal:

- 7/43 (voor alfabetisering)
- Beter Lezen. Cursus voor beginnende volwassen lezers in het Nederlands
- Welkom in Nederland. KNM: Kennis van de Nederlandse Maatschappij voor het inburgeringsexamen
- Open Leer Centrum (OLC) materiaal van het ROC
- www.NT2taalmenu.nl
- Jekanmewat/NT2taalmenu.nl

Werving

Buurttaal doet geen actieve werving specifiek op taal gericht. Cursisten komen via mond-tot-mond reclame instromen of via het stadsdeelloket of klantmanagers van WPI (Werk, Participatie en Inkomen).

Toetsing

Er worden geen toetsen afgenomen.

Analyse resultaten

Er vindt geen analyse van toetsresultaten plaats.

Intake

Er vindt een korte intake plaats. Er wordt een gesprek gevoerd met de kandidaat. In dat gesprek worden er vragen gesteld om het taalniveau in te schatten, een leestekst voorgelegd en wordt er gekeken of de kandidaat zijn of haar persoonlijke NAW gegevens kan schrijven. Tevens wordt gevraagd wat een cursist gedaan heeft en in de toekomst wil doen. (werk, opleiding) Op grond hiervan krijgt een cursist een advies (diplomawaardering, inburgeringsexamen of staatsexamen, naar ROC, enz.)

Administratie instroom en doorstroom cursisten

De instroom en de personalia van de cursisten worden geregistreerd via inschrijfformulieren. Er vindt geen registratie in een database plaats. De doorstroom wordt niet geregistreerd. Voornaamste redenen voor het afhaken van cursisten zijn: persoonlijke omstandigheden (gezondheidsproblemen of zwangerschap), te druk met werk of motivatieproblemen.

Duur traject

De taalcursussen hebben geen vaste duur. Hoe lang de cursisten er zitten verschilt sterk per cursist (van een aantal maanden tot 1,5 jaar). Er is sprake van een doorlopend aanbod en de cursisten krijgen geen certificaat.

Financiering

De taallessen worden niet gefinancierd. Er wordt gewerkt met vrijwilligers. De ruimte wordt gefinancierd vanuit de eigen bijdrage van de vrijwilligers en via donateurs.

Prijs

De cursisten betalen een bijdrage van € 20 voor 8 lessen van drie uur.

Lesrooster

Maandag

19.00 – 21.00 uur: Nederlandse taal

Dinsdag

9.00 – 12.00 uur: Nederlandse taal

19.00 – 21.00 uur: Nederlandse taal

Woensdag

9.00 – 12.00 uur: Nederlandse Taal

19.00 – 21.00 uur: Nederlandse Taal

Donderdag
9.00 – 12.00 uur: Nederlandse Taal

GILDE AMSTERDAM (TAAL VOOR HET LEVEN EN SAMENSpraak)

Gilde Amsterdam (Taal voor het leven en SamenSprak)

Gilde Amsterdam werkt mee aan twee programma's gericht op taalverbetering: Taal voor het leven en SamenSprak.

Aanbod per doelgroep

Binnen het programma Gilde Taal voor het Leven van Amsterdam geeft één op één begeleiding aan cursisten, meestal in de bibliotheek. Cursisten krijgen via de computer trajecten op maat aangeboden waarbij bij de interesse van de cursisten wordt aangesloten. Op Internet is onder de taaltrajecten van 'Taal voor het Leven' informatie over de taaltrajecten beschikbaar. De taaltrajecten richten zich niet op analfabeten. Verder zijn er geen restricties: zowel NT1 als NT2'ers met verschillende taalniveaus kunnen aan de trajecten deelnemen. Bij SamenSprak oefenen deelnemers hun spraak met een Nederlandstalige taalcoach. De deelnemers komen hiervoor 1 keer per week bij de taalcoach thuis. Normaal gesproken nemen cursisten een keer per week 2 uur deel aan een traject (geldt voor Taal voor het Leven en SamenSprak).

Lesrooster

Niet van toepassing, alleen individuele trajecten.

Docenten

Gilde Amsterdam werkt stadsbreed met taalvrijwilligers. Daarnaast heeft Gilde Amsterdam zeven coördinatoren (vrijwilligers) op kantoor en werkt samen met twee taaladviseurs.

Lesmateriaal

Het lesmateriaal waar de vrijwilligers bij Taal voor het Leven mee werken is afkomstig van de Stichting Lezen & Schrijven.

Opleiding vrijwilligers/ scholingsbijeenkomsten

Taalvrijwilligers worden geschoold door de Vrijwilligersacademie. Zij krijgen daarnaast ondersteuning van de taaladviseurs, de coördinatoren, de Vrijwilligersacademie e.a..

Werving

Gilde Amsterdam Taal voor het Leven geeft in persoonlijk contact met organisaties die kunnen doorverwijzen bekendheid aan de werkwijze van de organisatie.

Intake

Op dit moment vindt de eerste intake voor het programma Gilde Taal voor het Leven nog plaats bij E&I die de cursisten doorverwijst. Inmiddels houdt Gilde Amsterdam een eigen intakegesprek op kantoor. Tijdens dit gesprek wordt onder meer de taalbehoefte besproken. Voor SamenSprak doet Gilde Amsterdam de intake zelf.

Toetsing

Er worden geen toetsen afgenomen. Bij SamenSprak wordt tijdens het taaltraject tweemaal een Sociale Inclusie vragenlijst door (de taalvrijwilliger en) de deelnemer ingevuld. Dit instrument geeft inzicht in de vooruitgang in de maatschappelijke participatie van de deelnemer. Bij Taal voor het Leven zal medio 2016 ook de Sociale inclusieformulieren ingevuld worden.

Administratie in database van instroom en uitstroom

De instroom, personalia, NAW gegevens, koppelingen en doorstroom van cursisten worden in een database bijgehouden. Voornaamste redenen voor het afhaken van cursisten zijn: persoonlijke omstandigheden (gezondheidsproblemen of zwangerschap) of motivatieproblemen.

Duur traject

De Gilde Taal voor het leven trajecten lopen minimaal zes maanden tot maximaal een jaar. De begeleiding bij SamenSprak duurt maximaal een jaar.

Kosten traject

Voor SamenSprak zijn de kosten eenmalig € 30,- inschrijfgeld -. Ditzelfde geldt voor Gilde Taal voor het Leven vanaf juni 2016.

Financiering programma's

De gemeente Amsterdam verstrekt subsidie voor vrijwillige inzet van taalbehoefte.

ABC

Aanbod per doelgroep

Het ABC ondersteunt anderstalige geïsoleerde vrouwen op weg naar zelfredzaamheid. Deze groep vrouwen bezit over het algemeen heel lage taalvaardigheden (ook analfabeten), van niveau A0 tot niveau A2. De begeleiding van deze doelgroep richt zich op het persoonlijk contact. Er worden via taalvrijwilligers individuele taallessen aangeboden bij de vrouwen thuis. Elke week komt er een vaste vrijwilliger (een taalmaatje) bij de lesneemster langs om 1,5 uur Nederlandse les te geven. Met deze lessen bereikt het ABC een doelgroep die kwetsbaar is en geïsoleerd leeft, weinig buitenshuis komt en weinig sociale contacten heeft. Voor deze groep vrouwen is het (nog) niet mogelijk om Nederlandse les buiten de deur te volgen. Door deze vrouwen thuis Nederlands te leren wordt hun zelfredzaamheid, zelfvertrouwen en sociale netwerk vergroot. En de individuele begeleiding kan een goed opstap zijn naar taallessen bij een andere taalorganisatie buitenshuis. Buitenlessen maken een vast deel uit van het traject: cursist en vrijwilligster gaan dan samen de sociale kaart van de buurt verkennen en bijvoorbeeld op bezoek bij een vrouwen centrum. Na elke 10 lessen wordt het verloop van het leertraject geëvalueerd. Indien noodzakelijk krijgt het traject een vervolg van nog eens 10 lessen tot doorstroming bereikt is of totdat een deelnemster het gewenste niveau van zelfredzaamheid bereikt heeft.

Sinds een jaar biedt het ABC ook groepslessen aan, gericht op dezelfde doelgroep vrouwen. In Nieuw-West loopt op sinds begin 2016 een pilot met groepslessen op twee niveaus voor moeders met kinderen van twee basisscholen in Geuzenveld.

Het ABC onderscheidt 4 fasen waarin cursisten kunnen zitten:

- Fase 1: In kaart brengen behoeften (intake)
- Fase 2: Onderzoeken achtergrond cursist (als er problemen spelen in de thuissituatie), bekijken of er belemmeringen zijn voor het volgen van taallessen. Deze kunnen zo nodig eerst weggenomen worden.
- Fase 3: Taaltraject gericht op mensen die nog niet zelfredzaam zijn maar wel doelgericht aan hun taal kunnen werken.
- Fase 4: Doorstroom, vrouwen die buitenshuis actief zijn maar wel kwetsbaar zijn of niet mee kunnen met de inburgering. Zij krijgen een kort traject aangeboden als extra zetje om een cursus buitenshuis te gaan volgen.

Docenten

Alle docenten zijn taalvrijwilligers (de zogenaamde 'taalmaatjes'). In totaal zijn er 250 vrijwilligers actief bij het ABC. Daarnaast werken er ongeveer 12 stagiaires. Het ABC heeft een bestuur en een vast team van drie betaalde medewerkers (de regiocoördinatoren) die de vrijwilligers aansturen en inhoudelijk begeleiden. Dit team wordt incidenteel versterkt met betaalde projectmedewerkers. Ruim 15

vrijwilligerscoördinatoren helpen de regiocoördinatoren door het bieden van praktische ondersteuning. Zij leggen bijvoorbeeld huisbezoeken af en vormen het aanspreekpunt voor leskoppels.

Opleiding vrijwilligers/ scholingsbijeenkomsten

Het ABC heeft zelf een training ontwikkeld om de taalvrijwilligers op te leiden. Via de ABC-academie biedt het ABC daarnaast themabijeenkomsten en workshops aan haar vrijwilligers.

Lesmateriaal

Er wordt gebruikt gemaakt van divers leermateriaal. Hieronder een selectie uit het lesmateriaal:

- Schrijven in Nederland. Basiscursus schrijven 0-A1 voor anderstalige volwassenen
- Beter Lezen. Methode voor beginnende volwassen lezers in het Nederlands .
- Verder Lezen. Leesteksten voor anderstaligen (vervolg op Beter Lezen).
- SpreekTaal 1 en 2 (spreekvaardigheid aan de hand van vele thema's zoals gezondheid, kopen, bellen, familie en vrienden)
- Taalpingpong. Vragen en antwoorden in cruciale praktijksituaties
- Grammatica
- Interactief materiaal, foto's etc.

Werving

Het ABC doet veel aan actieve werving en gebruikt daarvoor de sociale kaart om via zorgorganisaties zoals de GGD (consultatiebureaus), GGZ, , oudercontactfunctionarissen op basisscholen, Ouder en Kind teams of maatschappelijk werkers van SEZO de doelgroep te bereiken. ABC-medewerkers benaderen tal van zorgorganisaties om ze te informeren over het aanbod van het ABC en welke doelgroepen naar ABC doorverwezen kunnen worden en hoe ze mensen kunnen aanmelden. Dit gebeurt per mail, telefonisch, post, flyeren of persoonlijk langsgaan.

Intake

Voor de intake gebruikt het ABC een eigen vragenlijst en een zelfontwikkelde taaltoets. De vrijwilligerscoördinator neemt deze intake bij de cursist thuis af en deze duurt ongeveer een uur. Hierin worden de vaardigheden en leerwensen van de cursist in kaart gebracht en wordt bekeken of de cursist tot de doelgroep van het ABC behoort.

Toetsing

Er worden geen toetsen afgenomen. Wel vindt er kwalitatieve evaluatie van het leertraject plaats. Dit gebeurt met behulp van de doelen die samen met de cursist worden bepaald tijdens de intake. Op basis hiervan stelt de vrijwilligerscoördinator de einddoelen vast.

Administratie instroom en doorstroom cursisten

De instroom en doorstroom van cursisten worden geregistreerd in een leerlingvolgsysteem, een database. De monitoring van de doorstroom is voor het ABC belangrijk omdat het organisatiedoel is om lesneemsters te stimuleren om door te stromen naar taalcursussen buitenshuis om op die manier een stap te maken richting zelfredzaamheid en actieve participatie in de samenleving. De database wordt gebruikt voor rapportages en jaarverslagen.

Voornaamste redenen voor het afhaken van cursisten zijn: zwangerschap of het vinden van een vrijwilligersbaan.

Duur traject

Fase 2 duurt maximaal een half jaar, fase 3 duurt een jaar, doorstroom duurt een half jaar.

Kosten traject

De cursisten betalen eenmalig €15 inschrijfgeld.

Financiering programma's

Het ABC ontvangt subsidie vanuit de stadsdelen, aangevuld met geldstromen vanuit Educatie & Inburgering (E&I). De stadsdelen financieren fase 3 en E&I financiert fase 2 en 4 en levert organisatiespecifieke subsidies. In 2016 subsidieert stadsdeel Nieuw-West naast taaltrajecten aan huis

ook groepslessen op een basisschool in Geuzenveld. Daarnaast heeft het ABC fondsen voor specifieke projecten

Lesrooster

Het ABC biedt vooral individuele trajecten aan (één op één begeleiding). De lessen vinden plaats op een dagdeel dat voor zowel de cursist als de vrijwilligster goed uitkomt.

FACT SHEETS FORMEEL AANBOD

TOPTAAL

Aanbod per doelgroep

TopTaal heeft taalcursussen en opleidingen op elk niveau voor moedertaalsprekers en anderstaligen, vanaf alfabetisering tot C1. TopTaal biedt het volgende aan: inburgeringcursussen, trainingen voor staatsexamen, alfabetiseringstrajecten, educatietrajecten van de gemeente en Perfect Nederlands. In de praktijk zijn veel cursisten anderstaligen (NT2-ers). Er is ook een klein aanbod voor cursisten met Nederlands als moedertaal (NT1) in het laaggeletterdheidsspectrum van 1F naar 2F (nog niet in Amsterdam). Ook levert TopTaal onder de naam Taal in het Bedrijf trajecten aan bedrijven die het taalniveau van medewerkers willen verbeteren.

Docenten

TopTaal werkt met professionele en gecertificeerde docenten die ondersteund en begeleid worden door projectleiders. Sinds kort worden ook meer vrijwilligers ingezet onder begeleiding van de professionele docenten. TopTaal brengt haar vrijwilligers onder in de net opgerichte Stichting Leren Helpt!

Opleiding vrijwilligers/ scholingsbijeenkomsten

De vrijwilligers moeten verplicht de basistraining van de Stichting Lezen & Schrijven volgen. Ook wil TopTaal zelf extra scholing gaan bieden aan de vrijwilligers (inhouse training).

Lesmateriaal

Als lesmateriaal worden vooral de boeken van de uitgeverijen Boom en Coutinho gebruikt. Ook wordt materiaal van Lezen & Schrijven en van Taal voor het Leven gebruikt. Bij NT2-ers wordt ook gebruik gemaakt van het programma SpreekTaal van de VU. Hieronder een selectie van het leermateriaal:

- Taaltalent. Methode voor midden- en hoogopgeleide anderstaligen (deel 1, 2 en 3)
- Nederlands in Gang. Methode NT2 voor hoogopgeleide anderstaligen
- Nederlands in Actie. Methode NT2 voor hoogopgeleide anderstaligen
- Nederlands op Niveau. Methode NT2 voor hoogopgeleide anderstaligen
- Stap 1 en 2: Nederlands voor anderstaligen
- Sterk aan het werk. Loopbaantraining voor werkenden en werkzoekenden

Werving

TopTaal doet aan werving van cursisten via onder meer aanwezigheid bij participatiemarkten, beurzen en taalmarkten. Ook is TopTaal actief via social media, doet men aan flyereren en is er contact over het aanbod met de sociaal loketten.

Intake

Er is sprake van een uitgebreide en intensieve intake. De intake vindt plaats aan de hand van een intakegesprek, een leerbaarheidstoets en een toets lezen en schrijven. Met de leerbaarheidstoets wordt bepaald hoe snel cursisten een nieuwe taal kunnen leren. Als leerbaarheidstoets wordt de Tiwi (Toolkit Intake Wet Inburgering) gebruikt van bureau ICE. De toetsen om het lees- en schrijfniveau te bepalen maakt TopTaal zelf, behalve voor het hoogste niveau. Deze krijgen de TOA-toets van ICE. De intakes worden afgenomen door gecertificeerde docenten.

Toetsing

Er wordt bij alle trajecten een toets afgenomen. Bij het formeel aanbod gaat het om een officiële toets waar een diploma mee behaald kan worden. Het non-formele aanbod wordt getoetst met een VNT2- of TOA-toets.

Administratie in database van instroom en uitstroom

De instroom, personalia en presentie van de cursisten wordt geregistreerd in verschillende databases en cliëntvolgsystemen (EDISA en Learning OnLine). De doorstroom wordt niet geregistreerd. Voornaamste redenen voor het afhaken van cursisten zijn: verhuizingen (buiten Amsterdam) en te druk met werk.

Duur traject

Dit verschilt per groep. De duur van de trajecten varieert van 10 weken (heel intensief, vier dagen per week) tot 15 maanden voor het Staatsexamen. Bij de meeste trajecten krijgen cursisten ofwel 's avonds twee keer week drie uur les, of overdag drie keer drie uur.

Kosten traject

De meeste deelnemers (bijvoorbeeld van Educatie Werkt!) hoeven geen eigen bijdrage te betalen. Verplichte inburgeraars wel. Prijzen hiervoor beginnen bij €2850.

Financiering programma's

TopTaal ontvangt geldstromen vanuit Educatie & Inburgering in het kader van het programma Educatie Werkt! Daarnaast zijn er geldstromen vanuit de Wet Educatie beroepsonderwijs (WEB) en via aanbestedingen. Tot slot betalen verplichte inburgeraars en veel deelnemers aan het staatsexamen hun cursus zelf. Ook bedrijven betalen voor afgenomen taaltrajecten.

SAGENN

Aanbod per doelgroep

Sagènn richt zich op allochtonen die verplicht inburgeren, staatsexamen willen doen of zelf beter Nederlands willen leren. Het aanbod van de taalniveaus is van niveau A0 tot en met B2 (taalniveaus NT2). Hieronder een overzicht van de cursussen:

- Nederlands leren voor het inburgeringsexamen (langzaam, gemiddeld, tempo, snel en examentraining)
- Nederlands leren voor het Staatsexamen I
- Nederlands leren voor het Staatsexamen II
- Examentraining
- Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt
- Nederlands leren – niveau 1 (A0-A1)
- Nederlands leren – niveau 2 (A1-A2)
- Nederlands leren – niveau 3 (A2-B1)
- Nederlands leren – niveau 4 (B1-B2)
- Nederlands & Werk – niveau 1 (A0-A1)
- Nederlands & Werk – niveau 2 (A1-A2)
- Nederlands & Werk – niveau 3 (A2-B1)
- Nederlands & Werk – niveau 4 (B1-B2)

Daarnaast is Sagènn ook pilots gestart in alfabetisering. En vanuit het programma Educatie Werkt! van de gemeente Amsterdam biedt Sagènn de volgende trajecten aan: Taal, Werk en Opleiding (TWO), Taal & Sollicitatie en Taal & Persoonlijke Financiële Administratie. Deze cursussen worden aangeboden om mensen te helpen om bijvoorbeeld aan een baan te komen, beter te functioneren in hun werk of om financieel zelfredzamer te zijn.

Docenten

Sagènn werkt alleen met professionele en gecertificeerde docenten en consultants. Daarnaast zijn er ook stagiaires. Sagènn heeft tien vestigingen door heel Nederland waar in totaal ca. 50 professionele taaldocenten werken.

Opleiding vrijwilligers/ scholingsbijeenkomsten

Sagènn werkt ook met taalvrijwilligers.

Lesmateriaal

Sagènn gebruikt de lesmethodes van KleurRijker en CodePlus.

Werving

Sagènn heeft folders bij de bibliotheken, buurthuizen en taalmarkten neergelegd en er is contact met het non-formele netwerk van taalaanbieders. Hier worden ook folders neergelegd. Daarnaast neemt Sagènn deel aan de taalmarkten.

Intake

De intake vindt plaats aan de hand van een intakegesprek en een taaltoets voor mensen die Staatsexamen willen doen. In het intakegesprek komen o.a. de beweegredenen van de cursist om een taaltraject te volgen aan bod. Voor de Taal, Werk en Opleidingstrajecten wordt een intakeformulier van de gemeente Amsterdam gebruikt. Voor de taaltoetsen voor de staatsexamentrajecten worden materialen van ICE en KleurRijker gebruikt. Daarin wordt verschillende vaardigheden gemeten (lezen, schrijven, spreken en luisteren).

Toetsing

Er wordt bij alle trajecten een toets afgenomen, aan het begin, tussendoor en aan het eind. Niet alleen het resultaat op de toets maar ook de docent bepaalt of een cursist door mag naar een volgend traject. De te behalen doelen worden door het management vastgesteld en staan beschreven in de zogenaamde 'leerkaart'. Dit is een document van twee A4 waarin per niveau (A0 t/m B2) de einddoelen staan beschreven.

Administratie in database van instroom en uitstroom

De instroom, personalia en presentie van de cursisten worden geregistreerd in verschillende databases en cliëntvolgsystemen (EDISA, Workfit en Supersaas). De doorstroom wordt niet geregistreerd. Voornaamste redenen voor het afhaken van cursisten zijn: verhuizingen, persoonlijke omstandigheden (gezondheidsproblemen of zwangerschap), te druk met werk of motivatieproblemen.

Duur traject

De duur van de trajecten varieert van zes tot achttien maanden. Dat verschilt per cursist en is afhankelijk van het niveau van de cursist, de leerbaarheid en het gebruik van de taal in de praktijk. Het aantal lessen per week verschilt per traject, maar ligt meestal tussen zes en negen uur per week (twee tot drie lessen van drie uur per week).

Kosten traject

Deelnemers aan projecten van Educatie Werkt! hoeven geen eigen bijdrage te betalen. Verplichte inburgeraars moeten de cursus zelf betalen. De kosten voor een inburgeringstraject bedragen €2799 voor een traject van 52 weken (met zes lessen per week).

Financiering programma's

Sagènn wordt gefinancierd door de gemeente Amsterdam voor trajecten waarnaar de cursist door de gemeente Amsterdam is doorverwezen. Daarnaast ontvangt Sagènn geld voor de cursussen die de cursisten zelf moeten betalen via DUO (in geval van lening en verplichte inburgeraars) of via de cursist zelf.

ROC VAN AMSTERDAM

Aanbod per doelgroep

Het ROC van Amsterdam is het grootste ROC van Nederland met circa 25.000 studenten in mbo, verdeeld over ruim 300 beroepsopleidingen, 1.000 deelnemers in het Taal onderwijs voor volwassenen en 1.800 scholieren in het voortgezet onderwijs.

Het ROC van Amsterdam richt zich op alle bevolkingsgroepen en taalniveaus, van analfabetisme (in eigen taal) tot en met Nederlands op HBO-niveau. Hierbij een overzicht van de cursussen

- Inburgeringscursussen
- Alfabetiseren in het Nederlands
- Nederlands als tweede taal (NT2)
- Staatsexamen
- Taal & rekenen voor bedrijven
- Taal & Rekenen voor particulieren
- MBO + Taal

Docenten

Het ROC van Amsterdam werkt met professionele en gecertificeerde NT2 docenten en met vrijwilligers. Deze vrijwilligers worden geworven via Gilde Amsterdam of komen via-via binnen. De vrijwilligers worden vooral ingezet bij de lagere taalniveaus als ondersteuning voor de docenten.

Opleiding vrijwilligers/ scholingsbijeenkomsten

De vrijwilligers krijgen een verplichte basistraining die verzorgd wordt door de Taaladviseurs van Leef en Leer. Daarnaast zijn er verdiepingsbijeenkomsten. Er is een vaste docent voor de vrijwilligersondersteuning aangesteld.

Lesmateriaal

Als lesmateriaal worden zowel boeken, films als digitale media ingezet. Van de drie grote uitgeverijen op taalgebied wordt het meeste materiaal gebruikt. Hieronder een selectie van het lesmateriaal:

- Taaltalent. Methode Nederlands voor midden- en hoogopgeleide anderstaligen
- Taalcompleet
- VIA Vooraf. Op weg naar 1F
- VIA Vervolg. Leerwerkboek A+B
- Nederlands in actie. Methode NT2 voor hoogopgeleide anderstaligen
- Klaar voor de start
- Lees en schrijf! Taal op je werk
- De Finale. Voorbereiding op het staatsexamen NT2 B1-B2
- Taal in zaken. Zakelijks Nederlands voor anderstaligen
- De Opmaat. Naar NT2-niveau A2
- Schrijfvaardig deel 1. Methode met grammaticale opbouw voor anderstaligen
- Nieuwe start! Nederlands: leergang voor laagopgeleide anderstaligen
- Stap. Nederlands voor anderstaligen (deel 1, 2 en 3)
- Vooruit. Voorbereiding op het staatsexamen Nt2 I
- Schrijven op B1. Examentraining schrijfvaardigheid voor het staatsexamen NT2 I
- TaalPingpong. Vragen en antwoorden in cruciale praktijksituaties
- Nederlands op niveau. Methode Nederlands voor hoogopgeleide anderstaligen
- Contact! Nederlands voor anderstaligen
- 7/43 (voor alfabetisering)

Werving

Het ROC van Amsterdam doet aan werving van cursisten via onder meer aanwezigheid met een stand op participatiemarkten. Ook werkt het ROC van Amsterdam samen met Taal voor het Leven aan promotie, worden er voorlichtingsbijeenkomsten gegeven (bijvoorbeeld bij de Woningraad) en wordt de website up-to-date gehouden.

Intake

De intake vindt plaats aan de hand van een uitgebreid gesprek en een toets met een ervaren intakegesprekvoerder. In het intakegesprek komen onder andere het taalniveau, de participatiedoelen, de mogelijkheden om naar school te gaan en de beschikbaarheid van de cursist aan bod. Analfabeten worden getoetst met de citotoets. Niet-analfabeten krijgen een toets van het ICE. Op basis van de toets worden cursisten geplaatst zodra een groep op het juiste taalniveau start.

Toetsing

Er worden aan het begin, aan het eind en tussendoor toetsen afgekomen. De resultaten hiervan worden in een portfolio van de cursist bijgehouden. De einddoelen zijn vastgesteld tijdens de intake van de cursist of liggen vast als de cursist een traject volgt om een Staatsexamen te halen.

Administratie in database van instroom en uitstroom

De instroom, personalia en presentie van de cursisten worden geregistreerd in verschillende databases en cliëntvolgsystemen (EDISA en Eduarte). De doorstroom wordt niet geregistreerd. Voornaamste redenen voor het afhaken van cursisten zijn: verhuizingen, persoonlijke omstandigheden (gezondheidsproblemen of zwangerschap), te druk met werk of motivatieproblemen.

Duur traject

Een traject bij het ROC van Amsterdam duurt maximaal 1 jaar en drie maanden. De minimale lengte is honderd uur. Cursisten krijgen twee dagen per week drie uur les en daarnaast nog anderhalf uur per week begeleid werken in een openleercentrum.

Kosten traject

In principe is er voor cursisten geen eigen bijdrage verbonden aan de trajecten van het ROC van Amsterdam. Alleen zelfstandige inburgeraars moeten hun traject zelf betalen via een lening van DUO.

Financiering programma's

Het ROC van Amsterdam wordt op verschillende manieren gefinancierd. Er is een gedeeltelijk verplichte besteding van de WEB door de gemeente Amsterdam. Deze financiering neemt af en een groter aandeel van het aanbod wordt aanbesteed. Het ROC van Amsterdam haalt een deel van de financiering binnen door op deze aanbestedingen (vaak van de gemeente) te reageren. Verder zijn er bedrijven die scholing inkopen (bijvoorbeeld schoonmaakbedrijven en agrarische bedrijven). Tot slot zijn er inkomsten vanuit zelfstandige inburgeraars en vluchtelingen die gefinancierd worden via leningen van DUO.

SIPI

Aanbod per doelgroep

De Taalschool van SIPI (Stichting voor Interculturele Participatie en Integratie) richt zich op anderstalige mannen en vrouwen voor wie Nederlands niet de eerste taal is (NT2). Het aanbod bestaat uit alfabetiseringscursussen, inburgeringscursussen (verplichte inburgeraars), en trajecten van Educatie Werkt! van de gemeente Amsterdam. Het aanbod van taalniveaus is van alfabetisering tot en met A2. Naast de Taalschool heeft SIPI nog andere projecten op het gebied van integratie en participatie.

Docenten

SIPI werkt alleen met professionele docenten. Daarnaast zijn er enkele taalvrijwilligers werkzaam bij SIPI die de docenten helpen als klassenassistent. Vrijwilligers volgen geen (verplichte) training. Er zijn ook geen speciale scholingsbijeenkomsten voor vrijwilligers. Vrijwilligers doen mee met de deskundigheidsbevordering die maandelijks voor de docenten wordt gehouden. De vrijwilligers worden begeleid door de professionele docenten.

Lesmateriaal

Er wordt gebruikt gemaakt van diverse leermiddelen. Hieronder een selectie uit het lesmateriaal:

Educatie Werkt!:

- Stap, Jeanine Roos & Els le Page, uitgeverij intertaal, laatste druk
- Sterk aan het werk, Dorothé Pietersma
- Samen Lezen, Elisabeth Termeer

Alfabetisering:

- 7/43 (voor alfabetisering)
- Beter Lezen, Tekstboek en Oefenboeken 1 en 2
- Melkwegplus, Merel Borgesius, Kaatje Daalderop, Willemijn Stockman. ETV

Inburgering:

- Taal Compleet, uitgeverij Kleurrijker
- Welkom in Nederland, Marilene Gathier

Werving

SIPI doet weinig aan actieve werving. Cursisten stromen via-via binnen.

Intake

De intake vindt plaats aan de hand van een intakegesprek. Voor alle trajecten wordt een toets gedaan. Het doel is om een cursisten in een passend traject te plaatsen. Voor de Educatie Werkt! trajecten wordt het instrument INT2 (Intake-instrument NT2) gebruikt van bureau ICE. Het INT2 is een pakket toetsen op papier waarmee er een volledig beeld kan worden verkregen van het startniveau van een NT2-cursist. Alle taalvaardigheden komen aan bod: gesprekken voeren, lezen, luisteren en schrijven. Daarnaast wordt ook de leerbaarheid, de motivatie en de praktische omstandigheden van de cursist in kaart gebracht.

Voor de inburgeraars wordt een deel van de TIWI gebruikt (Toolkit Intake Wet Inburgering), Met de TIWI kan worden vastgesteld waar de inburgeraar staat op weg naar het inburgeringsexamen. De taalvaardigheden kunnen worden getoetst, maar ook Kennis van de Nederlandse Samenleving en leerbaarheid.

Toetsing

Zowel voor Educatie Werkt! en de inburgeringstrajecten zijn er tussentoetsen en toetsen aan het eind van de cursus.

Administratie in database van instroom en uitstroom

De instroom, personalia en presentie van de cursisten worden geregistreerd in verschillende databases en cliëntvolgsystemen. De doorstroom wordt niet geregistreerd.

Voornaamste redenen voor het afhaken van cursisten zijn: verhuizingen, persoonlijke omstandigheden (gezondheidsproblemen of zwangerschap), te druk met werk of motivatieproblemen.

Duur traject

De duur van de trajecten is een half jaar voor de projecten van Educatie Werkt!. De duur van de trajecten van zelfmelders is minimaal 100 lesuren en maximaal 600 lesuren. Bij Educatie Werkt! krijgen cursisten de eerste 3 maanden negen uur per week les, en de tweede 3 maanden 6 uur per week. Over het algemeen krijgen zelfmelders 6 uur per week les. Bij alfabetiseringscursussen krijgen langzame cursisten zes uur per week les en de snellere negen uur per week.

Kosten traject

Deelnemers aan projecten van de gemeente hoeven geen eigen bijdrage te betalen. Verplichte inburgeraars moeten de cursus zelf betalen.

Financiering programma's

De Taalschool van SIPI wordt deels gefinancierd door de gemeente Amsterdam via de trajecten van Educatie Werkt!, en deels gefinancierd omdat SIPI geld ontvangt van verplichte inburgeraars. Zij betalen

hun cursus via DUO-leningen van DUO. De andere projecten van SIPI worden op andere manieren gefinancierd.

CAPABEL

Aanbod per doelgroep

Capabel richt zich voornamelijk op allochtone mannen en vrouwen voor wie Nederlands niet de eerste taal is. Het aanbod van de taalniveaus is van niveau A0 tot en met B1 (NT2). Het aanbod richt zich op alfabetisering, inburgering en het staatsexamen. Naast taalcursussen alleen gericht op taal biedt Capabel ook trajecten aan gericht op het vinden van een baan. Capabel biedt ook taaltrajecten aan in het kader van Educatie Werkt! van de gemeente Amsterdam. Tevens verzorgt Capabeltaal ook MBO opleidingen voor asielgerechtigden in de zorg en elektronica.

Docenten

Capabel werkt vooral met professionele docenten die NT2 gecertificeerd zijn. Daarnaast werken er ook stagiaires en taalvrijwilligers die via een vrijwilligersdatabase binnenkomen bij Capabel. De taalvrijwilligers worden ondersteund door de professionele docenten. De vrijwilligers krijgen een basistraining die verzorgd wordt door Taal voor het Leven van Stichting Lezen & Schrijven.

Lesmateriaal

Capabel maakt voor de inburgering gebruik van de Delftse methode die ontwikkeld is door de Universiteit Delft. Deze methode is door Capabel aangepast om aan de noden voor lager opgeleiden te voldoen. Voor de alfabetisering gebruikt met Alfaflex.

Werving

Capabel adverteert soms in huis-aan-huis bladen en besteedt aandacht aan werving via de website. Ook benadert Capabel andere organisaties die cursisten kunnen doorsturen en deelt hier flyers uit.

Intake

Tijdens het intakegesprek wordt onder andere de vooropleiding en leervaardigheid geïnterviewd. De intake vindt plaats aan de hand van een intakegesprek en de TONI-toets (Toolkit Intake Wet Inburgering). In de TONI zijn taaltoetsen opgenomen die van A1- tot A2+ meten op welk niveau de inburgeraar zich bevindt. Alle vaardigheden komen aan bod: lezen, luisteren, schrijven en gesprekken voeren. Daarnaast wordt Kennis van de Nederlandse Samenleving (KNS) getoetst met behulp van gespreksleidraden. Op basis van de toets en het oordeel van de docent wordt een cursist op een bepaald niveau ingedeeld.

Toetsing

Er wordt bij alle trajecten een toets afgenomen, aan het begin, tussentijds en aan het eind. Niet alleen het resultaat op de toets maar ook de docent bepaalt of een cursist door mag naar een volgend traject.

Administratie in database van instroom en uitstroom

De instroom, personalia en presentie van de cursisten worden geregistreerd in verschillende databases en cliëntvolgsystemen (EDISA en CLIVOS). De doorstroom wordt niet geregistreerd. Voornaamste redenen voor het afhaken van cursisten zijn: verhuizingen (buiten Amsterdam), persoonlijke omstandigheden (gezondheidsproblemen of zwangerschap) en te druk met werk.

Duur traject

De duur van de trajecten is normaal gesproken een jaar of een half jaar. Cursisten krijgen 's ochtends of 's middags drie lessen per week van drie uur per keer. Avondcursisten krijgen twee keer per week een les van drie uur. De cursisten kunnen kiezen uit 1, 2 of 4 dagdelen les in de week.

Kosten traject

Deelnemers aan projecten van de gemeente hoeven geen eigen bijdrage te betalen. Verplichte inburgeraars moeten de cursus zelf betalen via een lening van DUO. De kosten hiervoor zijn vanaf €125 per maand.

Financiering programma's

Capabel wordt grotendeels gefinancierd door de gemeente Amsterdam. Daarnaast ontvangt Capabel geldstromen van de verplichte inburgeraars die gefinancierd worden via leningen van DUO.

© Hogeschool van Amsterdam
September 2016

AMSTERDAMS KENNISCENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJKE INNOVATIE
Lectoraat Management van Cultuurverandering
Wibautstraat 3B (WBH)
Postbus 1025
1000 BA Amsterdam
www.hva.nl/akmi